

SVOBODA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 15-го мая 1913. Ч. 20. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, May 15, 1913. №. 20.

Новинки.

Михайло Коцюбинський. З Чернигова наспіла сумна вість, що в пятницю 25. цьвітня помер там звісний український письменник Михайло Коцюбинський. — Коцюбинський уродив ся в 1864. році в місті Виниці на російськім Поділю. Був урядником в Бесарабії, відтак на Кримі в місті Таврії а вкінци в Чернигові. Від довшого часу мучила його серцева недуга, що не давала йому робити ані в уряді ані на поли письменства. В остатні два роки недуга дійшла до того, що Коцюбинський мусів покинути службу і виїхати лічити ся до теплих країв. Перебував в Італії і на острові Капрі, але побут в тих місцях лише на короткий час привертав йому втрачені сили. Коли останній раз вертав з курації з Італії, вступив по дорозі на папу Гуцульщину і описав її в однім з останних своїх творів. Побут в Гуцульщині в часі дощів погіршив його здоровлє. Від того часу його стан не поліпшав ся і вкінци серед мук скінчив він житє.

В особі небіжчика зійшов в могилу один з найбільше талановитих наших письменників.

Уперше видруковано коротенькі оповідання Коцюбинського в галицькому журналі „Дзвін", потім його оповідання й більші повісти появили ся в львівській „Правді" („На віру"), „Зорі" („Ціповяз", „Пе Коптьор", „Пятизотник", „Хо", „Помстив ся" та инші), „Житє і Слово" („Посол від чорного царя"), „Кієвская Старина" („Дорогою ціною"), в збірнику „Хвиля за хвилею" („Для загального добра"). Коли настала змога друкувати по українськи в Росії, Коцюбинський давав свої оповідання до „Літературно-Наукового Вістника" та всяких літературних збірників і альманахів.

Не зважаючи на недугу, Коцюбинський до останнього часу не покидав літературної праці. Твори Коцюбинського переведено на мови: чеську, польську, німецьку, француську, мадярську, норвежську та инші.

Похорон бл. п. Андрія Франка, про якого трагічну смерть ми донесли в посліднім числі, відбув ся в четвер, 24. м. м. о 12. годині з дому жалоби на личаківське кладовище. В похороні, який провадив львівський гр.-православний парох. о. Дігон, взяли участь місцеві Соколи з прапором і невеликий гурток місцевої інтелігенції, між якою видно було проф. д-ра Студинського, посла д-ра Евгена Олесницького, дир. д-ра Маковея, проф. Шухевича і ин. Від брами кладовища аж у другий кут поля вічного спочинку сьпівав похоронні пісні „Бандурист". Над гробом промовив тепло і щиро о. Дігон, а опісля від „Сокола-Батька" проф. Боберський. На усіх присутних єлідне було зворушенє і щире співчутє з батьком і родиною; особливо годі було здержати ся від сліз в хвилї, коли то долею загартований батько, який з подиву гідним стоїцизмом переносив усякі злидні, заплакав над холодним гробом. Справді, хто близше приглядав ся житю д-ра Івана Франка, може зрозуміти і відчути, кого він утратив в небіщику Андрію. Бож сей молодець вирік ся і посади, аби тільки помочи батькови як в домашнім житю, так і в його наукових працях.

Конфлікт з Японом. Конфлікт Злучених Держав з Японом, викликаний ухваленєм через каліфорнійське законодатне тіло права, що Японцям не вільно в Каліфорнії набувати землі, прибирає чимраз острійші цїхи. Взагалі виходить майже ясно на таке, що Япан хоче за всяку ціну спровокувати війну зі Злученими Державами. Про се знають дуже добре в міродайних кругах в Вашінґтоні, а знають також і про се, що Зл. Держави суть зовсім не приготовані до війни. І тому то президент Вілзон всїми способами старає ся відвернути небезпеку. Се похвальне поступованє президента стягнуло на нього в послідних днях цілу повінь лайок і насьмішок у тутешній „жовтій" пресі, яка не бачучи дальше як по кінець свого носа, трубить у воєнні сурми та перехвалює ся живцем проковтнути жовтого Японця. А в дійсности справа представляє ся для Зл. Держав в дуже сумних красках. „Коли Японці хотять нас зломити — сказав оногди один високий достойник в Вашінґтоні — то власне тепер мають одиноку нагоду. Ніодна держава на сьвіті не є так добре поінформована, як власне Япан, що Зл. Держави під пору суть зовсім неприготовані до війни". Наш ґенеральний штаб має навіть відомости — як впевняють, то зовсім автентичні, — про евентуальний воєнний плян Япану на случай війни. Один з урядників воєнної академії в такий спосіб висловив ся про воєнний плян Японців: „Головною цїллю Японців є атак на залив Puget, опісля обсадженє земель над мексиканською границею і можливо бльокада пристани в Сан Франціско. Сей плян — обяснював дальше згаданий урядник — зовсім не є злий. Є неоспоримою правдою, що японська фльота зложена з трох дивізий і 200 перевозових кораблів, далеко скорше причалить до американських берегів Тихого Океану, чим се зможе зробити амер. атлянтійська воєнна фльота. Кромі сего залив Puget є найдальше на захід висуненою точкою Зл. Держав, вода у нїм є широка та так глубоко врізує ся в глубину краю а притім є така рвуча, що є річю немислимою замкнути її підводними торпедами або мінами". Американські шпигуни розвідали, що на мериканські шпигуни розвідали, що на випадок війни Японці виконають попри атак на Сан Франціско, щоби приневолити Зл. Держави там сконцентрувати свою армію. Се улекшить їм заняти власне сей Puget залив а відси скорими маршами опанувати весь шмат землі аж по ріку Міссісіпі. Щоби охоронити ся перед тим атаком, мають Зл. Держави два способи. Простїйший і лекший спосіб є на мори приспішувати японську фльоту до відвороту. На жаль однак, більша половина амер. фльоти находить ся на Атлянтійськім океанї і потребує найменше два місяці часу щоб дістати ся на противний бік. Отже сей плян відпадає сам собою. Лишає ся отже одинока оборона: вислане над береги Тихого океану сухопутної армії. Постійне військо Зл. Держав ледви тут може входити в рахубу; його сила разом з розпорядимими полками міліції виносить ледви 117.000 людий. А до оборони західних берегів, як впевняє ґенерал Вуд (позаяк не знати, на котрій точці Япан висадив би свої сили), потрібно сейчас 500 до 600 тисячної армії. Отже і в тій також евентуальности положенє Зл. Держав є дуже критичне. Острови Філїпінські, на яких під пору стоїть 10.000 амер. залоги, на випадок війни булиб безповоротно страчені. Японці мають до Филипин від свого острова Формози всего лиш 20 годин їзди. А на Формозї вже тепер стоїть готовий цїлий японський корпус. Так само і Гавайські острови з 4000 американської залоги сталиб легенькою добичею ворога. Протягом 2—3 тижнів мігби Япан висадити на Гавайських островах 100.000 війська і зробити їх сильною підставою не лиш своїх воєнних операцій, але і підвалиною своєї ґеґемонії на Тихім океанї, о що йому головно розходить ся.

Можливе лише в Росії. З Петербурга доносять про отсю неймовірну подію: На міській електричній зелїзници контрольор замітив, що кондуктор продає білєти з числами, які ще не були випущені в обіг. Коли контрольор зажадав від кондуктора вияснення в тій справі, сей задержав віз і казав публиці висїсти з воза, длятого що мотор зіпсував ся. Коли публика вийшла з воза, кондуктор і моторовий кинули ся на контрольора, звязали його, швиденько відїхали, а відтак лишили віз зі звязаним контрольором на далекій, відлюдній улиці. Аж коли надїхав другий віз, показало ся, що перший віз був від кількох місяців виключений з руху. Два обманці, перебрані за кондуктора і моторового день в день забирали сей віз з ремізи, виїздили на місто і на власну руку заробляли. В сей спосіб натягнули вони міську зелїзницю електричну на кілька тисяч.

Педагогія всепольського народного учителя в Улашківцях. Ще не проминула звісна подія славного Ґрайса, а вже нова появила ся в особі другого всепольського педаґоґа, Шаламкевича. Сей сївач всепольскости „на кресах" минув ся з покликанєм. Від часу його побуту в Улашківцях настав загальний перестрах між родичами і то не безпідставний, бо Шаламкевич не перебирає в средствах. Конечно буком старає ся вляти просьвіту не в розум і серце, але на шкіру руських і то виключно руських дїтий. Нічого проте дивного, що кождий батько з правдивим страхом висилає свою дитину до школи, боячи ся чи не верне звідтам калїкою. Та не довго треба було чекати. Недавно тому защепив Шаламкевич в ушах мальчика, вісімлїтнього Мирона Сїнькевича, свою систему педаґоґічну, що дитина тижнями не могла дїткнути ся голови. Дня 14. цьвітня с. р. побив знов п. Шаламкевич Антона Солтиса сина Михайла так немилосерно, що шість великих знаків закіплених кровю на плечах показує наглядно, як страшною мусить бути наука для дитини під таким жорстоким педаґоґом, як Шаламкевич. Розуміє ся, що протести родичів нічо не помагають. Коли мати Антона в школї хотїла розпитати ся, за що то її дитину так побито, одержала таку відповідь: „Шуруй, менї так хотїло ся".

Вислів недовіря для послів кн. Чарторийського і д-ра Козловського ухвалило велике віче виборців їх округа в Ярославі дня 18 м. м. По рефератах д-ра Стахури і д-ра Цеґельського, на внесок д-ра Станька заявили ся вічевики (між ними й Мазури) за компромісовою виборчою реформою, а обом послам Ярославської землї висловлено повне недовіре та погорду. Треба пригадати, що також послови Ценьскому на вічу в Заліщиках висказано повне недовіре.

Паша з Еліс Айленд в неласці. В Ню Йорку вперто удержує ся поголоска, що вже в найблизших днях В. Віліямс, еміграційний комісар на Еліс Айленд, якого безоглядна жорстокість в примінюваню еміґраційних прав спричинила неодну родинну траґедію, має в найкоротшім часї уступити зі свого уряду. Його наступником має бути Lawrence P. Lee, теперішний касїр на Еліс Айленд, який тїшить ся загальною популярністю.

На Балканї. Як доносять телєґрами з 12-го с. м. остаточно на балканськім півострові мир уже порішений. Союзні держави повідомили Европу, що здержують ся від дальших воєнних кроків та висилають мирових повновласників на конференцію до Льондону. Загально однак обавляють ся опять трудностий, та тим разом вже не зі сторони Туреччини, але таки поміж самими теперішними союзниками. Именно Болгарія та Греція ніяк не можуть погодити ся що до міста Сальоніки, довкола якого стягають свої сили. Та теперішна критична ситуація має також і свої гумористичні моменти. Именно Ісмаель Кемаль бей серіозно предложив, щоби на короля самостійної Альбанії покликати — Теодора Рузвелта. Льондонські англійські часописи підхопили той проєкт і висьмівають його на всї лади. А що при тім дістане ся цашому Тедди-ому, то про се вже і не згадувати. Його тепер вже инакше і не називають як „Тедди I., король Альбанії, князь на Oyster Bay і пр. і пр."

СПРОСТОВАНЄ ПОХИБКИ: В рекордовім справозданю, заміщенім в сім числі на 8-ій стороні, зайшла похибка в 4-ій шпальті в кінцевім зіставленю. Подано там:

В місяцю цьвітни 1913 р. суспен- членів в Р. Н. Союзі 16.973

а повинно бути:

В місяцю марті 1913 року було членів в Р. Н. Союзі 16.973

ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

ДОПИСИ.

З Toronto, Ont.

Читаючи „Свободу", зауважав я майже в кождім числі по кілька звітів з аматорських представлень, концертів, віч і взагалі подаванє до відома загалу всего поступу будьто на поли церковнім, будь то просьвітнім, будь економічнім; проте зібрала мене охота яко члена Р. Н. Союза від. ч. 328 подати до нашого органу пару слів з житя Русинів в Торонто.

Є тут нас споре число, бо певно найшло би ся около 2.000 душ; але як се по всіх містах діє ся, так і у нас, не всї тримають ся разом. Через се, що вони розбрили ся по всіляких сектарських громадах, або через се нещасне вічне: „вертаю до краю", всякі змаганя згуртувати їх в одну, національну громаду суть безуспішні.

Але я не про те хотїв говорити. У нас зачало ся трохи гарнійше національне житє, колисьмо дістали сталого сьвященика. За його старанєм заложило ся Братство сьв. Івана Хрестителя, від 328 Р. Н. Союза, Сестрицтво Неп. Зач. Пр. Діви Марії, хор і аматорський кружок; купилисьмо красний кусник землї під будову церкви за $7.000, яку по Великодни зачинаємо будувати.

Се в головних бодай чертах розвій стараня нашої громади поступати наперед. Найлучший доказ сего змаганя до поступу, се перший виступ нашого аматорського кружка. На день 1-го марта 1913 зістало оголошене в церкві і в англійській часописи „Catholic Register" перше руське представленє театральне „Украдене щастє". Коли я увійшов на галю около 7-ої вечером, половина її вже була заповнена; люди, хотяй робили цїлий день і до того декотрі мали їхати більше чим пів години, прецінь старали ся не спізнити, і коли піднесла ся куртина точно год. 8-ій, на гали не було анї одного порожного місця; за се честь торонтським Русинам. На сценї аматори в народних строях поводили ся зразу, як се можна було надїятись, трохи несьміло; але поволи стали перенимати ся своїми ролями, а коли в 5-ій яві першої відслони виступив п. Стефан Природа в роли Миколи, то своїм вірним віддане́м ролї так пірвав всїх, що безперечно не міг би нїхто сказати, що ті люди перший раз находять ся на сценї. Як сказано, Микола грав свою ролю знаменито; побіч нього на найбільшу похвалу заслужила собі п. Марія Цуприк в ролї Анни; а і Настя, котрої ролю відограла п. Анна Медведик, своїм сьміливим поведенєм заслужила собі на повне узнанє. Вправдї жандарм був за мало природний та гру його, як на початкуючого треба уважати вдоьоляючою. Угавив публику не мало жид Шльома як своїм горбом, як рудою бородою і пейсами, як також бесїдою, котру знав добре приноровити до виговору жидівського. Та і всї прочі, хоть їх ролї були не визначні, тримали ся добре. Було і трохи блудів: пр. пісня „Ой там у лїсї" пішла трохи нїяково; музики не знали добре, де зачинати грати, а де урвати. ...відповідали війтови на питаня так тихо, що майже їх не чути було; жандарм забув приготовити собі ланцушки і мусїв лише маркувати скованє рук Миколи; кожуха, о котрім два рази на сценї згадує ся, не було видко, — але все се суть лише маленькі ошибки, котрі в порівнаню до цїлости не мають значіня. Що аматори відограли свої ролї добре, показує ся з того, що богато англїків, котрі були на галї, хотяй не розуміли анї словечка, прецінь по рухах догадали ся цїлої акції і вертаючи домів, на карі оповідали собі взаїмно за „Ruthenian play". Тепер ми всї вдоволені: аматори дістали похвалу, люди видїли перше власне представленє, а ...лий кружок аматорський мав який такий дохід, потрібний до дальшого його розвитку. За все те треба зложити подяку місцевому сьвященикови, о. Боярчукови, котрий всїм занимав ся. За власні гроші спровадив книжочки, сам учив виголошувати ролї, постарав ся о ...лю, прикрасив її яко тако, спровадив ...з Бруклина, Н. Й., костюми, що коштували споро гроша і труду, бо через ...ницю трудно дуже такі річи дістати, так сам мусїв бути за відповідача. Але хоч натрудив ся, то прецінь має повне вдоволенє, що його труд не пішов на марно. По представленю залунала на сценї під проводом о. Боярчука пісня „Ще не вмерла", а нарід зібраний на галї повставши з місць злучив ся разом з хором і дав доказ, що дїйсно „ще не вмерла" і не вмре, поки має таких синів, що дбають про свою неньку і не занехують жадної спосібности, аби її честь і славу голосити цїлому сьвітови. Честь Вам, братя, Русини торонтські!

Гарасим Сукота,
член Р. Н. С. від. 328.

З Providence, R. I.

Читаючи часопись „Свободу" находжу там дописи з всїляких місцевостий широкої Америки, про житє наших переселенців за океаном. Чомуж отже не подати звістку про наших провіденських Русинів-Українців? Прецінь тут жиє споре число і мають вже від. 73. Р. Н. С., котрий заснував д. А. Преґон ще в 1903 р. Поза тим віддїлом нема нїчо такого, щоб визначувало ся в народнім житю. Хотяй жиє тут споре число наших людий, однак згаданий віддїл числить дуже мало членів. А чому, спитаєте? Проста причина: нарід темний, а наші нїби патріоти (крикливі) місто братись до роботи, до орґанїзованя членів, до просьвіти, хотять розбити ще то, котре довгі лїта отримували одиниції. Була тут вже і чит. „Просьвіти" заснована в 1910 р., але вона скоренько упала, хотяй мала вже чимало книжок і $50.00 готівки; тепер по двох лїтах нїхто не знає, де се все поділо ся. Старшина читальнї може була би ласкава дещо сказати про сю справу, бо нарід цїкавий дізнати ся, де то всьо обертаєсь. Нарід тілько разів обдурений, чиж може мати довірє до своїх „добродіїв", які не лиш з ним нечесно обходять ся, але ще і на цїле горло кричать, що тілько вони заслужені всюди, от як пр. і в часописї „Свобода" ч. 8.

Член 73-го від. Р. Н. С.

З Millville, N. J.

В ч. 16. „Свободи" була друкована моя допись, в котрій я писав про надзвичайний мітінґ, який відбув ся у нас 1-го цьвітня с. р., і що на сїм мітінґу дарувала „European Colonzation Co." 5 акрів землї для Русинів під народні інституції. По тій дописи дістав я много листів не тільки з Америки, але і з Канади від людий, котрі заінтересували сь тою кольонією. А що я сам єще не фармерую, але роблю в фабрицї, а до того не єсьм жадним аґентом тоїж компанії, тому і дуже мало кому відписав. Однакож, позаяк дістаю від декого в тій справі вже і по другім листї, і то з марками на відповідь, тому подам пов. читатачам „Свободи" до відома, як ту є, а заразом відповім на всї листи не тільки одиницям але і декотрим віддїлам Р. Н. Союза, котрі до мене писали. Мілвіл є місточко, числяче до 15 тисяч мешканців і є дуже чисте і гарне. Повітре здорове, бо всюди широкі улицї і богато дерев. Близько міста є парк над величезним ставом. Фарми, котрі та компанія продає, суть положені між Мілвілом а судовим містом Бріджтоном. З міста на фарми, котрі зачинають ся там, де наші люди покупили, є ходу 20 мінут. Мілвіл належить до повітового міста Комберленд. Землї суть тут добрі, середні і пісковаті. Найлучше удає ся тут ярина, а то: шпараґи, мельони, суницї, а найбільше садять томейти, горох і управляють виноград. Управа томейтів є так поширена, що тисячі тон йде з тої околицї на торги до великих міст. Послїдними часами стали тут управляти вчасні білі бараболї, особливо на декотрих фармах, де держать молочні корови. Альфальва, яку 3—4 роки перший раз тут пробували, робить рівнож скорий поступ, бо вже покриває висше 400 акрів і є вигляди, що ще сотки акрів будуть засїяні нею. Ввиду того, що се важний молочний округ, поплатна управа альфальви обнижить значно кошт продукції молока, а кромі того рівночасно піднесе цїну землї, та задержить і побільшить плодючість землї.

З дерев лїсових, то на першім місци росте тут дубина. З овочів надзвичайно гарно удають ся грушки, яблока, сливки і т. д. Завдяки пробам, які робила стейтова стація в тім повітї, плеканє бросквинь набрало широкого приміненя в повітї Комберленд і в послїдних двох роках засаджено тисячі дерев. Додати можу сьміло, що всякі висше згадані ярини і садовина будуть робити дуже скорий поступ і стануть поплатними плодами на велику скалю! Видно, що землї ті суть глубокі і богаті в ростинну поживу та дуже плодовиті.

Плекають тут переважно кури і то майже кождий фармер має їх що найменше по кілька соток.

Керницї треба копати до 15 стіп і води у них є досить і то дуже добра.

Отсе булаб моя відповідь, — о скілько знаю ту місцевість а зглядно повіт Комберленд — всїм інтересуючим ся кольонїзацією в Мілвіл. Хтоби хотїв ще що більше розвідатись, нехай напише по книжочку під заголовком: „Землї під фарми в Ню Джерзі", до міністерства рільництва стейту Ню Джерзі на адресу: „New Jersey State Board of Agriculture, Trenton, N. J.", а звідтам дістане ту книжку даром, в якій найде описи поодиноких повітів, підсонє, опади атмосферичні, дати про рільничі продукти, збір і продаж торговельну і мапку стейту Ню Джерзи. Отже гадаю, що вистарчить така відповідь для пов. читачів „Свободи" і кождий інтересуючий ся кольонїзацією щось з неї скористає. А час булоб нам подумати об чімсь лучшім, та не працювати вічно на капіталїстів.

Не знаю, чому нам тут в Америцї чогось страшно братись до господарки, бо всякий чи то з майни чи з фабрики про нїчо більше і не думає як лише про 10 центів та дінерку, і гайда до сальону по пиво. І так цїлі вечері над тою дінеркою про всякі найновійші відомости розправляє ся. Знова в Мілвіл, правда, є фабрики і богато робітників Українців робить у них, але „дінерка" мусить відпочивати, бо — не сьмійтесь — се таке місто, що сальону нема. Тому я за сальон тут згадав, бо нїхто не хоче вірити, як приїзджає купувати фарму, що тут сальону нема. А то не тілько в Мілвіл, але в цїлім повітї нїгде сальону нема.

Наконець додам і то, що єсли хто має більшу родину, то найвідповіднійше для нього купити 10 акрів. Не пишу тої дописи для аґітації за тою компанією, бо як вже я сказав, працюю в фабрицї і не єсьм жадним аґентом і тому застерігаю ся з гори перед якими небудь інсинуаціями. Менї розходить ся виключно про те, щоби ті всї, котрі до мене писали, дізнали ся, як тут є. А від себе додам тілько одно, що єсли піде тут наша робота так добре як до тепер, то сьміло можу сказати, що наша будучність тут дуже гарна в Мілвіл.

Тим, котрі писали, чи не моглиб ся зі мною бачити в Філядельфії, а то люди з Честер, Вільмінґтон і поблизько Філядельфії, заявляю, що я кождої суботи є на вечірни в катедральній церкві а також і в недїлю до пополудня а питати за мною можуть в руськім сторі коло церкви.

Василь Морозович,
22 Sharp St., Millville, N. J.

З Crompton, R. I.

Давно нїкому не доводило ся читати в „Свободї" за нашу місцевість. І справдї; малий наш плейз, і мало тут Русинів-Українців. Але мимо того, колиб хто був цїкавий і подивив ся до нас, то переконав би ся, що ми тут живемо як одної матери дїти. Ми всї згідно стоїмо під прапором Руси-України і тому нам нїякий ворог не страшний. Що згодою лиш мож побороти і найсильнїйшого ворога, про се тому пару місяців назад наглядно переконалисьмо ся. І ми мали тут ворога, своїх кацапиків, котрі нам шкодили в нашій працї. Але ми стояли всї як одна стїна і помаленько ворог розбив ся о нашу непохитну єдність. З замітнїйших подій на нашім плейзї треба згадати ось такі. З початком 1913 року заложили ми читальню „Просьвіти імени Мирослава Січинського". Цїлими вечерами кождої недїлї, пересиджують там наші члени, як старші так і молодші (а є їх повиж трийцять) і цїкаво прочитують часописи, котрі приходять до читальнї зі старого краю і з Америки. Дім на читальню дарував нам суперінтендент компанії, де роблять наші Русини, а котрий дуже заінтересував ся нашим житєм. В тім домі відбувають ся мітінґи, сьпіви і т. п. Кромі того маємо тут одного Анґлійця, який два вечері на тиждень учить всїх нас анґлїйської мови. Учить без найменшої плати, за що складає йому наше Братство отсим сердечну подяку. А всїм нашим братям, що горнуть ся до просьвіти, що не розкидають запрацьованого гроша коло бари, кличу ґрімке: честь і слава! А Ви, дорогі читачі „Свободи", беріть взорець одні від других; всякі незгоди най гинуть, а поступ най росте і цвите, як рожевий цьвіт. Най слава України воскресає а наші засліплені царатом братя, бачучи ясність що сліпить їм очи, будуть по одному покидати ворожий табор, та будуть переходити в сьвітло правди.

Григорій Притула.

ВІДКРИТЕ ПИСЬМО ДО О. МОЛЧАНІЯ, ПАРОХА В КІНГСТОН, ПА.

Вч. Отче!

В Вашій проповіди в церкві на дни 30-го марта с. р. Ви позволили собі очернити публично мене, як секретаря від. 267-го Р. Н. Союза, то є. Сестрицтва Пр. Мелянії. Не маючи иншого способу мушу на сторінках сеї часописи відкрито заявити Вам, що Ви зовсїм розминули ся з правдою, говорячи, що начеб я хотїв сей віддїл злучити з віддїлом в Едвардсвіл, то є Сестр. сьв. Анни. Я про се нїколи і нїкому не говорив і нїчого подібного не задумував. Правдою є, що я деяким Сестрицям з Сестрицтва Пр. Мелянії представив, що вони платять за дорого за галю на свої мітінґи, що се нищить касу та що варталоб подумати над способом зменчити дещо той видаток. І правдоподібно буйна Ваша уява зробила з мухи вола і Ви побачили страха там, де його зовсїм нема. Не менче жаль менї Вас, отче, що Ви, мимо того, що єсьте вже довгі лїта сьвящеником, можете відважити ся публично, з проповідницї голосити про якусь „українську віру". Бачите, я хлоп, не просьвічений, а все ще таки не відваживбим ся на голошенє такої сьмішної брехнї. Не вжеж може Ви себе уважаєте за найлїпшого Русина і то лиш тільки з тої причини, що ледви знаєте поставити дві руські букви, а все і всюди пишете і говорите по мадярськи? От лїпше не осьмішуйте себе перед людьми а за тему до своїх проповідий пошукайте собі якесь місце зі Сьвятого Письма. Тодї відповісьте свойому званю а люди будуть мати якусь користь з Ваших проповідий.

З побажанєм

Клемент Ковальчик,
секр. 267 від. Р. Н. Союза
в Кінґстон, Па.

УВАГА ДО РЕКОРД. СПРАВОЗДАНЯ, ПОМІЩЕНОГО НА СТОР. 8-ІЙ.

Члени, оголошені в сїм справозданю яко суспендовані або вичеркнені за неплаченє місячних вкладок, коли хотять бути і на далї членами Р. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця до своїх віддїлів і вписатись наново, заплативши всї свої залеглости в віддїлї. Як сего не зроблять до кінця мая 1913 р., то в червню 1913 р. мусять виповнити нові декляраціїі, єсли хотять бути членами, подібно, як кождий новий кандидат. Ті члени, котрі в місяцю цьвітни 1913 р. взяли переступні листи, а єще доси не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого віддїлу Р. Н. Союза в Америцї, мають се зробити в місяцю маю 1913 р., бо на другий місяць (в червню) їх вичеркне ся уже з членів, а тодї вони можуть бути приняті до Р. Н. Союза тілько на підставі нових декляраций.

Дм. Капітула, гол. предс. Р. Н. Союза.
Мих. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. Союза.

УРЯДОВЕ ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим повідомляє ся пп. місцевих урядників віддїлів Р. Н. Союза в Америцї, що від дня 1. мая б. р. всякі метрики смертні чи инші правні документи, приходячі зі старого краю МУСЯТЬ БУТИ ЛЄҐАЛЇЗОВАНІ через американських конзулів в краю. Длятого просить ся пп. місцевих урядників взяти се повідомленє до відома і в випадках, коли пишуть по янісь метрики до старого краю чи то по инші правні документи, мають повідомляти дотичні сторони в краю, щоб такі метрики чи документи дали вперед подвердити в американських конзулів, заки вишлють їх тут до Америки. Без сеї леґалїзації Головний Уряд Р. Н. Союза не прийме жадної метрики чи то якого иншого документу до відома, а буде звертати їх назад віддїлам. 18-21

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

Не любила її, мабуть прочуваючи в нїй ворога.

У Евгенія крутило ся в голові. Він здержував себе, щоб не плюнути в очи сьому безсоромному і жорстокому чоловікови, щоб не вхопити його за горло і не задушити або не викинути через вікно. Його лице горіло стидом.

— Боже мій! І отак жиють люди — ледво промовив він.

— З жінками треба круто держати ся, — навчав його Стальський. — Треба проявляти характер, треба брати їх під ноги, а то вони візьмуть вас. Не обурйюте ся так дуже, пане меценас. Видно, ви мало знаєте секретів подружного житя. Є такі, що живуть ще гірше. А головно, живуть брутально, бють ся, ґризуть ся день у день. А ми що? Раз сказавши собі, що з нас не пара, живемо собі нїби разом про людське око, а на дїлї зовсім окремо одно від другого.

— Пане, не брешіть! — роздразненим голосом буркнув Евгенїй. — Ви живете собі по своїй волї, се так, але її держите в повній неволї, під доглядом.

— Бо жінку треба держати під доглядом. У неї курячий мозок. Їй аби що небудь, і готова на-

— Пане Стальський! Пане Стальський! У вас нема християнської душі.

— От тим то я й кажу, що даючи менї сьогоднї нічліг ви захороните мене від одного такого нехристіянського вчинку, бо я сьогоднї в такім настрою, що мав би до него скажену охоту.

Евгенїй не дослухавши сего оповіданя вийшов до своєї спальнї і замкнув ся в нїй, немов бояв ся, щоби сей нелюд не хотів і супроти него в ночи сповнити свойого нехристіянського вчинку. Він не міг заснути сеї ночи анї на волос.

XI.

Минуло кілька місяців. Канцелярія д-ра Рафаловича розвивала ся ненастанно. Слава його як одного з найлїпших адвокатів швидко облетїла всї повіти. Селяни горнули ся до него зі своїми кривдами і жалями, дуже часто зі справами вже давно програними чи то через недбальство, чи через злу волю давнїйших адвокатів, і часто бувало так, що він вирозумівши річ мусів відправляти таких людий нї з чим, хоч і як добре розумів і живо відчував їх кривду. Він поклав собі головним правилом говорити кождому щиру правду, не дурити нїкого марними надїями, і се зразу не сподо-

бало ся многим селянам, що звичайними, особливо жидівськими адвокатами були привчені до того, що з початку їм у всякім разї обіцювано скоре і легке вигране справи, потім видоєно їх добре, а в кінцї доводжено до руїни, або в найлїпшім разї відправлювано з канцелярії нї з чим. Др. Рафалович очевидячки не рвав ся до надто швидкої і дешевої популярности, але спокійно і витревало тяг свою лїнію, заступав тілько реальні справи, де бачив можність виграня; міські головачі, що вже від першої хвилї зложили були про него формулу: се буде демаґоґ — швидко були змушені взяти її назад.

Але в иншій справі др. Рафалович виступив від разу новатором, консеквентним і впертим: він від разу зробив свою канцелярію руською і поклав собі правило, що нї один „кавалок“ із неї не сьміє вийти на иншій мові, як тілько на руській. Се була правдива революція. Хоча вповні законне, таке поступованє стягло на него тисячі неприємностий, квасів, нарікань, приятельських докорів з боку ріжних урядників, що, мовляв, на старість були примушені вчити ся руської мови і руського письма. Кілька разів йому відкидувано подання, але він достоював свойого права, не подавав ся нї на які підмови анї жалї, але навпаки,

розмову на жарти, а тілько декому з тих, котрих був певнїйший, десь-колись закидав: „Побачимо“. „Се занадто важна справа, щоб про неї говорити при чарці“. „Прийде час, то поговоримо“.

За те він усім і при всякій нагоді не переставав товкти про конечність місцевої працї над економічним піднесенєм народа. „Наш селянин жебрак, слуга панський, жидівський, чий хочете. Що тут балакати про полїтику? Яку полїтику ви можете зробити з жебраками? Які вибори ви переведете з людьми, для котрих шматок ковбаси або миска дриглїв — лакома річ і при тім більше зрозуміла від усїх ваших соймів і державних рад? Пробуйте органїзувати його до економічної боротьби, закладайте по громадах каси позичкові, ссипи збіжа, крамницї, привчайте людий адмінїструвати, купчити, дбати про завтра; потім розширимо сю орґанїзацію на цїлі повіти, поведемо систематичну боротьбу з лихварями, з шинкарями, з жидівськими банками. Будете видїти, що в міру того, як буде рости наша економічна сила, ми будемо здобувати собі й національні права і повагу для своєї народности“.

Охочі до дебат панотцї і інтелїґенти, у яких патріотизм звичайно й кінчить ся на дебатах, то приплескували його словам, то підносили против

них свій голос остерігаючи перед надмірним перецінюванєм „економічного матеріялїзму“ та „жолудкових ідей“. Але Евгенїй з такими людьми нїколи не сперечав ся і лишав їм дешеву побіду, та за те нїколи потім не заходив з ними в поважну розмову. Він шукав людий, у яких слова йшли в парі з дїлами; тілько з такими він говорив інтимнїйше, із них робив невеличкий, але тривкий завязок „своєї громади“.

Хоча все се дїяло ся помалу, незамітно, без шуму і без полїтичної закраски, то все таки в повітї доси глухім і забутім почуло ся якесь житє. Попи на соборчиках хоч не закидали своїх улюблених карт, усе таки заговорювали чим раз частїйше про справи з поза обсягу звичайної хлопістики, про те, як би то допомогти селянам виарендувати у пана сіножать, перевести вибір чесної ради громадської, заснувати читальню. Селяни почали пильнїйше придивляти ся ґосподарцї громадських рад; до староства і до видїлу повітового поплили скарги на надужитя і касові непорядки; кілька разів селянські депутації їздили до видїлу краєвого, а два чи три випадки скінчили ся в кримінальнім суді і завели дуже „porządnych“ війтів та писарів до Іванової хати. Все те виглядало ще зовсім невинно, немов дїяло ся само собою, все

— Я Ваґман, — промовив Жид роблячи крок наперед.

— Властитель сего дому?

— Так.

— Дуже менї приємно.

Евгенїй подав йому руку. Він доси не бачив його нїколи, бо тодї, коли наймав помешканє, його не було дома і він умовив ся і платив піврічний чинш його жінцї, що завідувала всїми домами, жидівським звичаєм записаними на її імя.

— Ще не знати, чи буде вам приємно, — мовив Ваґман з легка всьміхаючись.

— Або що? Приносите менї якусь неприємну новину? Хочете виповісти менї помешканє?

— Е, нї! Але я знаю, що вам там ріжні пани натуркали вуха, що я лихвар, пявка, небезпечний чоловік.

— Ну, то подвійно приємно буде менї, коли дізнаю ся від вас, що се неправда.

— А як дізнаєте ся, що правда?

— Ну, — мовив Евгенїй сьміючись, — то ви були би перший лихвар, що признає ся до сего отверто, а в такім разї все таки цікаво пізнати такого білого крука. Але по перед усего — перепрашаю, що так говорю з вами коло дверий. Маєте може до мене яке канцелярійне дїло?

— Нї. Я думав, що пан меценас мають нинї троха вільного часу. Давно збирав ся... хотів поговорити де про що...

— Дуже радо служу, хоч надто богато вільного часу й не маю. Але в такім разї позвольте, що замкну канцелярію і попрошу вас до себе на гору.

Коли були в Евгенїєвім помешканю, сей попросив Ваґмана сїдати і потрактував його циґаром, але Ваґман не взяв, звиняючи ся тим, що не курить.

— Мушу вам сказати, пане меценас, — говорив він якось скоса позираючи на Евгенїя, — що я заким прийшов до вас, добре вивідував ся про вас: із якого ви роду, де вчили ся, де практикували. Се у нас звичайно робить ся, коли хто хоче мати з ким дїло.

— Ов! Значить, ви хочете мати зо мною якесь дїло?

— Так. Не бійте ся, зовсім не лихварське і не таке, про яке вам говорили ті панове, що вас остерігали передо мною.

— Дуже цікавий дізнати ся!

— Ну, та поки почнемо говорити про се дїло, я мушу сказати вам дещо про себе. Бо не до-

піддержують порядок, хоронять справедливість, приучують людий любити вітчину і поважати закони. Чого-ж вам треба більше?

— Та хиба я жалую ся?

— Я довго придивляв ся тим порядкам і знаєте, пане меценас, — мене обрушила велика нерівність. Тому брудному хлопови, тому ремісникови, тому бідному зґінникови, гандляреви кождий робить добро, кождий дбає за него, за його тіло й душу, кождий з усеї сили приучує його до працьовитости, до точности, до справедливости, до любови вітчини, а мої товариші лихварі приучують їх навіть жити без поля, без хати і без хлїба. А тим добродїям, учителям нїхто не квапить ся робити добра, їх нїхто нїчого не вчить. Вони, мовляв, усего навчили ся в школах. Ну, пане, я відчув їх кривду, кинув ся робити їм добро, опікувати ся ними, проходити з ними свою школу, і скажу вам, що можу похвалити ся значними успіхами.

Зацїкавлене, з яким Евгенїй з разу слухав Ваґманових слів, звільна переміняло ся на обриджене. Те, що він з разу вважав жартом, почало виглядати на цинїзм.

— Не розумію, пане Ваґман, — по що властиво...

робити таких дурниць, що десять розумних чоловіків не висербають того скандалу.

— Евгенїй махнув рукою на сю льоґіку.

— Ну, та пора нам на спочинок. Ніч коротка а у мене завтра робота.

Стальський поглянув на годинник, а потім не встаючи з софи промовив.

— Позвольте, пане меценас, що я положу ся ось тут і передрімаю ся у вас. Менї до дому досить далеко, а тепер в нас по вулицях не дуже й безпечно. Я вам не заваджу, постелї менї не треба.

— Щож, ночуйте. Подушка і ковдра у мене знайде ся.

— Алеж дякую, дякую! Я й так можу.

Евгенїй приніс йому подушку і ковдру.

— О, спасибі! — мовив Стальський. — І знаєте, зробите християнське дїло. Моє власне балакане сьогодня і пригода з тим божевільним Бараном трохи роздразнили мене. Як би я тепер прийшов до дому, то прийшов би дуже злий. А в таких випадках я буваю зовсім ungemuetlich. Знаєте, коли отак пізно прийду до дому, а маю троха в голові або злий чого, то не можу оперти ся покусї, щоб не скинути черевиків і в самих панчохах не піти тихесенько до її спальнї. Тихенько відімкну двері, війду до середини, огляну, чи нема де в ша-

фі або під ліжком якого страха — з жінками треба все бути обережним! А коли вона доси не збудила ся — часом спить твердо, то наближу ся до ліжка, вхоплю за ковдру і одним енерґічним рухом стягну її з ліжка на землю. Вона схопить ся зі сну, мов укинена нагло в воду, зриває ся на ноги, в першій хвилї не знає, що стало ся, потім побачить мене, як стою край ліжка зо сьвічкою в руцї, і на її лицї виступає вираз дикого страху, зеленого переляку. Вона стоїть мов задеревіла, мабуть боїть ся, що я колись отак заріжу або задушу її. І стоїть отак, жде мойого руху і збирає дух у груди, щоб крикнути. А я постою, постою, полюбую ся її жахом, а потім відвертаю ся і йду спати. А коли, буває, застану її двері защіплені з середини, то стукаю, поки не збудить ся і не відчинить; тодї війду, огляну все в покою, мов у тюремній казні і вийду не мовивши ані слова. І знаєте, отсї мої відвідини мабуть дуже не милі їй; на них вона найдуже жалувала ся ксьондзови пробощови, а сей почав доказувати менї, що се не християнське поступоване. Ну, йому про се лїпше знати, ніж менї. Я нераз доказував йому, що воно не підпадає під юридичні параґрафи. Алє він тільки очи підносив до неба, охав та все своє товк:

свої звичайним способом зводив їх на жарти, обезсилював сьміхом, добродушністю, за котрою мов оружні полки стояли непереможні юридичні арґументи. І його вперість по якімсь часі почала одержувати побіду. Провчені раз і другий судові, скарбові і автономічні урядники почали без перепон і навіть без воркотання приймати руські письма, мусїли закинути звичайну бюрократичну методу ховання неявних їм кавалків під сукно і квашення їх аж до жидівського пущання. Самі селяни, що зразу нераз просили його, щоб писав їм подання по польськи, бо з руськими мають клопіт в урядах, почали вповняти ся в своїм праві і на тій формальности почали домагати ся пошановання для своєї народности і для своєї особи, чуючи, що в разі покривдження мають запевнену поміч здібного і невтомимого адвоката. А серед міських головачів, котрих гнилий супокій був збентежений сими новотворами, зараз знайшла ся друга готова формула на означене властивого характеру д-ра Рафаловича: се москаль! Иншої можливости не могли зрозуміти їх тупі мозки. Русин, що не клонить ся під польське ярмо, не лижеть ся до польської ґерархії, се або демаґоґ і соціаліст, або москаль. Tertium non datur. Що найбільше хиба одно й друге разом.

Евгенїй не дбав про се і спокійно тяг свою лїнію. Вже по місяцях він побачив, що сам не здолає всеї роботи, яка напливає до него, і приняв собі конципієнта і двох писарів. Без реклами, без вербовання клієнтів, без факторів, силою своєї працї і знання він завойовував собі ґрунт у місті, в повіті, в цїлім окрузї висшого суду. І рівночасно при веденю судових, адвокатських справ він знайомив ся з людьми, їх відносинами і інтересами. Він пізнавав, котрі села в повіті заможні, котрі біднїйші, де дїдичі порядні, а де зайдаки, пізнавав повітових павуків по їх сїтях і повітових сатрапів по тих слідах їх пазурів, які стрічав на своїх клієнтах. Ще не говоривши ні з ким ані слова про політику, він помаленьку, в тиши своєї спальні, упоравши ся з канцелярійною роботою, складав у одну цїлість свої спостереження над людьми і обставинами, мірив і важив суспільні сили і суспільні противенства, зібрав дані для оцінки характерів поодиноких селян, священиків, міщан, учителів у повіті і обміркував, чи і яку роботу можна би розпочати з ними. Але видаючи ся з людьми, особливо зі священиками при гостинах і ріжних празничних нагодах, він не любив говорити про політику, до якої вони були аж надто дуже охочі, звертав звичайно таку

те не мало німецької політичної барви, але всюди видно було одну руку, одну роботу.

— Пане меценасе! — мовив раз староста здибавши ся з д-ром Рафаловичем у якімсь товаристві і жартливо грозячи йому пальцем, — здаєть ся, що будемо бити ся.

— Тільки в такім разї, коли пан староста виповідять менї війну, — також жартливо відповів Евгенїй.

— Алеж ви робите потаємні підкопи під мої позиції!

— Борони Боже! — з жартливим обуренем мовив Евгенїй. — Ніяких потаємних підкопів не роблю. А що до лихварів і панів людських, то з тими у мене явна і безпощадна війна. Се так. Алеж не смію думати, щоб се були позиції пана старости.

— Ach, junger Mann, junger Mann! — мовив староста звичаєм старих бюрократів закидаючи по німецьки і плещучи Евгенія по плечі. — Sie verstehen Nichts von Politik. А коли ваша війна звернена проти лихварів, то чому не берете ся до Ваґмана? Сеж найгірший, найнебезпечнїший лихвар у нашім повіті. Чому не воюєте з ним, а навіть навпаки, підпираєте його?

— Я? Його?

— А так! Бачите, як я зловив вас! Підпираєте лихваря, найгіршу пявку! Підпираєте тим, що живете в його домі.

— Жию, бо менї там вигідно і жив би, як би сей дім належав до пана старости і пан староста винаймали його. А з лихварськими справами Ваґмана я доси не стрічав ся.

— Не стрічали ся? Алеж він розкинув свої сїти по всіх селах.

— Не знаю про се. Як наскочу на який слїд, то можуть пан староста бути певні, що без найменшого огляду на те, що він мій господар а я його льокатор, пущу його так, як тільки зможу.

— Ну, коли се ваша серіозна воля, то я думаю, що на нагоду не довго будете ждати.

XII.

Д-ру Рафаловичу справдї не довго прийшло ся ждати на нагоду. Одного вечера, коли він уже був сам і мав замикати канцелярію, в дверях явив ся високий Жид у довгім жупанї, худий, з чорною бородою і довгими пейсами і поклонивши ся зупинив ся мовчки коло дверий.

— Чим можу вам служити? — промовив Евгенїй підходячи до него близше.

сить того, що я знаю вас; треба, щоб ви знали мене і не йшли на сліпо.

— Дуже добре.

— Так отже я скажу вам, що я справдї лихвар. По що таїти ся з правдою? То значить, пану старості анї пану президентови я в сьому не признаю ся, але вам мушу. Скажу ще більше: мої товариші лихварі уважають мене найгіршим, найнебезпечнїйшим лихварем, тому що я знаю закони і тисячні кручки, знаю людий і людську вдачу і вмію так зручно обмотати їх, що вони тільки зїпають у моїх сїтках, але ніколи не можуть видобути ся з них.

— О, то ви небезпечний чоловік, — сьміяв ся Евгенїй, усе ще вважаючи ті Ваґманові признаня якимсь жартом.

— Се вже вам инші сказали, то я не потребую повторяти, — спокійно і поважно мовив Ваґман. — Тільки бачите, пане, між мною і иншими лихварями є одна ріжниця. Знаєте, між лихварями бувають спеціялісти: одні зичать гроші, инші ведуть лихву збіжем, худобою, поживою для селян; одні обмежають ся на селян, инші на офіцирів, одні дають під застав, инші на векслї. Я випробував усякі способи і зробив ся... як би то вам сказати — добродієм добродіїв.

Евгенїй голосно засьміяв ся.

— Не жартую, — мовив поважно Ваґман. — Адже знаєте, що лихварів, називають добродіями людськости. Ну, а я добродій тільки одної частини.

— Якоїж, то частини?

Ваґман похилив на бік голову, мов би надумував ся, як би то висловити свою думку.

— То так є. Я ділю людий на дві части: одні такі, що працюють, порпають ся в землї, гиблюють дошки, ріжуть, шиють, будують. То прості люди. А є инші, що тим простим людям роблять добро, і більше нічого. Пан дїдич — ну, що він робить? Глядить, щоб наймити та робітники не гаяли часу, щоб робили порядно, служили вірно. Чи сам він потрафив би зробити порядно яку небудь роботу, чи з'умів би служити вірно, — про се ніхто не питає. Він жие тільки на те, щоб для него инші робили добре, щоб йому служили вірно. Він приучує инших працьовитости, точности, вірности, — одним словом, він робить їм добро — і з того жиє. Розумієте тепер, чому я називаю його добродієм?

— Розумію, розумію...

— Ну, або у нас у місті пан староста, пан президент, пан інспектор, панове судії — що вони роблять? Добро иншим і більше нічого. Вони

КАЛЕНДАР.

МАЙ.

н.ст.	Дни	Руські сьвята
15	Четвер	Атаназія
16	Пятн.	Теодозія
17	Субота	Пелагії
18	Неділя	Орозсл. Ірини
19	Понед.	Йова
20	Вівтор.	Чесн. Хреста
21	Серела	† Івана Богосл.

НОВИНКИ.

Зміна місця осідку владики. Анґлїйські часописи подають, що єпископ Будка має перенести ся по Великодних Сьвятах з Вінніпеґу до Саскатун в Саскачевані, де має оснувати свою епископську столицю. Преосьв. епископа просили тамошні міські власти підчас його недавного побуту у тім місті, щоби там оснував свою епископську столицю і обіцяли дати йому 15 акрів землї на побудоване катедри і мешканя. Та щоби поселитись на постійне у Саскатуні владика Будка мусить дістати на се позволене апостольської столиці, тому що у папській буллї, як резиденцію епископа визначено місто Вінніпеґ.

Неморальність серед польських імміґрантів. В Шікаґо, Ілл., виточила ся розводовий процес Полька, Катерина Ярко, свому чоловікови, Франпови. Підчас процесу вийшли на яв річи впрост до неї віреня. Обжалованя зізнала, що її мати силою приневолила її вийти замуж за Фр. Ярка, з яким від довшого часу удержувала любовні зносини. Вінчане Ярка з донькою своєї любовниці, Катериною, в нічім не змінило тих відносин. Ще гірше, бо Ярко присилував свою жінку віддавати ся розпусті і за зароблені нею в той спосіб гроші гуляв з виродною мамою. Катерина цілий рік терпіла знущане, та наконець не стало терпію: віддала ся під опіку судови.

Людяне право. Новоухвалене право в стейті Масачусетс приневолює фабрикантів і працьодавців, дозволити кождому свому робітникови один повний день в тижни на відпочинок. Виняті з під того права суть лиш друкарі, пекарі, аптикарі і палячі під машинами.

Число анальфабетів в Злучених Державах. Власне щойно оглошено урядове справоздане тутешного міністерства просьвіти. Виходить, що мимо високої культури, на просторони Злучених Держав все ще таки є споре число анальфабетів. На кождих 100 мешканців є 10 в віцї висшім як 12 літ, що не вміють нї читати нї писати. Правда, тут приходить богато неграмотних імміґрантів, а кромі сего дуже богато Ніґрів не знає письма, мимо того однак є ще поверх 2 міліони тут уроджених, що суть анальфабетами. Се число є в троє більше — пропорціонально — від числа анальфабетів в Швайцарії, Швеції, Норвеґії або Німеччині. Причиною того сумного стану має бути нездарність тутешних сільських шкіл.

З нюйорського поліційного багна. По ледви півгодинній нараді судії присяглі узнали дня 7-го с. м. винними чотирох давнійших поліційних інспекторів, а іменно: Свіпейого, Мурта, Гуссея і Томпсона винними злочину заговору, щоби при помочи підкупства і инших нелеґальних способів вигнати з міста властителя готелю Сіппа. Процес против чотирох поліційних інспекторів тягнув ся довший час і переслухано множество сьвідків. Послідні два дні заняли бесїди чотирох лоєрів, оборонців обжалованих. Признають загально, що кожда з тих бесїд була правдивим архитвором реторичної штуки. Та дарма. Публичний обжалователь, Вітман говорив ледви лиш півтора години. Але кожде його слово наче важкий таран, валило мур, що його поставили оборонцї, та зі страшною льоґічною силою доказувало злочин обжалованим. І судії присяглі прихилили ся на сторону прокуратора та узнали усїх чотирох винними.

Процес против отсих чотирох інспекторів поліції є одним дальшим звеном в низці процесів, що мають на цїли відкрити а заразом уздоровити гниль і коррупцію нюйорської поліції. Товчком і безпосередною причиною отсих кримінальних процесів було вбите Германа Розенталя на дни 16-го липня 1912-го року. Слідство виказало, що вбійці Розенталя дїлали за гроші і під пресією поліційного лайтнанта К. Бекера, який бояв ся, що Розенталь зрадить перед прокуратором усю поліційну систему підкупства. Бекер зістав засуджений на смерть і ожидає в стейтовій вязниці в Сінґ-Сінґ виконання присуду.

В звязи з процесом Бекера вийшов другий процес против поліціянта І. Гартіґана за кривоприсяґу. І той процес рівнож скінчив ся засудженем обжалованого на 2 і пів до 3 і пів року тяжкої вязниці в Сінґ-Сінґ.

Третий процес виточив Вітман против поліціянта Томи Робінсона за вимушене на готельнику Л. Танкреді. Сей процес опять скінчив ся засудженем обжалованого на дни 18-го цвітня с. р. на кару десятьлїтної вязниці в Сінґ-Сінґ.

Четвертий процес, се власне скінчений на дни 7-го мая против чотирох інспекторів. Кромі щойно скінченого процесу єще їх ще два инших: за підкупність і кривоприсяґу. Ось так, завдяки неустрашимій праци і пожертвованю прокуратора Вітмана починає поволи вичищувати ся Авгієва стайня, що то модерне носить тепер імя: нюйорська поліція.

Засуд против чотирох бувших поліційних інспекторів проголосив судія в пятницю, 9-го с. м. Він звучить: по одному рокови вязниці і по 500 дол. гривни. Є се найвисша кара, на яку можна засудити за злочин заговору.

Цлова війна з Бразилією. Промисл Зл. Держав зістав загроженний утратою одного ринку збуту, а іменно Бразилії. Тут висилали Зл. Держави переважно цемент і муку, що приносила около 3 міліони долярів доходу. Сї товари тішили ся знижкою 30 процент від загального бразилїйського цла. Тепер уряд Бразилії зі злости за те, що Зл. Держави виступили остро против кавовому тростови, цофнув сю знижку. Наслідок того буде такий, що Зл. Держави не будуть могли успішно видержати конкуренцію з Арґентиною і стратять свої ринки збуту в Бразилії.

Розірвав себе динамітом. Петро Флюрі, фармер з Ледісміт, Віс., пововнив на дни 1-го мая в оріґінальний спосіб самовбійство. Именно пообкладав ся множеством кусників динаміту і привів їх до експльозії. Сила вибуху була страшна; вона розірвала нещасного на дрібні кусочки. Причиною того десперацького кроку була сварливість жінки.

Желїзничий поїзд вилетів у воздух. Як доносять з місцевости Ноґейлс, Аріз., желїзничий поїзд, який віз 250 жовнірів і велику скількість динаміту, дня 8-го с. м. з невідомої до сеї пори причини, вилетів у воздух. Більша половина їдучих найшла смерть на місци.

Трилїтний самовбийник. В селї Вітна на Угорщині стало ся таке: Господар Іван Ковач поїхав в поле на роботу, а в дома лишив без опіки трилїтного свойого синка. Хлопчина витягнув з трудом з хати стрільбу і пішов на подвірє бавити ся з пятилїтним своїм товаришем, сином сусїда. — Оба хлопчики стали маніпулювати коло рушниці так, що рушниця вистрілила і поклала на місци трупом обох хлопчиків.

Великан російським поліцаєм. В місцевости Вятка, в Росії, стала ся така подія. Арменський великан Тамбов, котрий явив ся в тім місті, виправляв на улицях галабурди і за се поліція рішила його арештувати. Та не легко було поліції перевести арештоване. Коли пробували його зловити, вдарив він „легко" одного поліціянта, який „гепнув" собою з цїлої сили до землї і тяжко покалїчив ся. Поліціянти показали йому револьвер і загрозили, що будуть стріляти, коли добровільно не піде за ними. Тамбов відобрав їм револьвер і зігнув його з усьмішкою в колесо. Поломаний револьвер віддав поліційному урядникови і сказав добродушно: „А тепер стріляйте!" Конець кінцем рішив ся Тамбов піти добровільно на поліцію, де поліцмайстер казав його скувати. Принесено зелїзні кайдани і великан дав ся спокійно скувати, хоч всї бачили, що він міг ставити опір, котрий міг скінчити ся для поліціянтів фатально. Коли вже наложено на його рамена і ноги кайдани і сковано його цїлого, як слїд, Тамбов випрямував ся і в одній хвили злетїли з нього зелїзні лапцухи. Коли замкнено за ним сильні, дубові двері, аби його в сей спосіб увязнити, запевнив він, що се на нїщо не здасть ся, бо він виважить найсильнїйші двері в кількох хвилинах. Всї закікавили ся сим, однаєч ніхто не був певний, що він втне ще й таку штуку. Тому позволили йому се зробити. Тамбов опер ся о двері і виважив їх протягом хвилини. Аж тепер найшла ся цїла поліція в неабиякім клопоті: що зробити з сим великаном? Застрілити його не могли, бо він не заподіяв нікому нїчого злого. Крики на улици в пянім станї не дають на се права навіть російській поліції. Закувати в кайдани його не могли, отже рада в раду рішили приняти його до місцевої поліції, на що великан радо згодив ся.

Зникаюче озеро. Російські часописи доносять, що в архангельській губернії, недалеко села Шестова. находить ся озеро Сямгозеро, що простягає ся на яких 12 квадратових верств. Глубина його доходить до 3 сяжнів. Сямгозеро інтересне тим, що звичайно що сім літ входить вся його вода в землю, а на місци озера лишаєть ся тільки мала, глубока кітловина. Також саме стало ся сего року на початку марта. Селяни знали по деяких признаках скорше про спад води і приготовляли сїти. Як тільки вода стала опадати, виїхали вони на ловлю риби. Однак більша риба втікла в кітловину, а дрібнїйшої виловлено до 400 пудів.

Труп жінки в куфрі. В однім домі в Гамбурґу найшли зелений куфер, в якім находив ся труп 27-лїтної перекупки, Марти Пікль. Лице вбитої було закрите її власним волосєм. Доси не є певне, що було причиною сего морду. Убийник не лишив ніяких слїдів.

Родина, якої члени довго жиють. В Сарварі на Угорщині помер найстарший тамошний горожанин, 102-лїтний Абрагам Бухфірер. Померший був до послїдної хвилини здоровий і сильний. Ще на кілька хвилин перед смертю курив люльку. Він був такий сильний, що недовго перед смертю рубав навіть дрова на подвірю своєї хати. Старший брат померщого, що живе в Кашаві, має 106 років, а молодший помер маючи 92 роки.

Сїльська траґедія на угорській Руси. В мармарським комітатї в селї Ясіню (Керешмезе) відкрили власти страшне убийство. Лісний робітник Андрій Попадючок, жонатий, був цїлими тижнями в лїсах на роботі. Там довідав ся, що його жінка Олена тримає собі в часї його неприсутности любовника Івана Матрука. Вернувши домів, Попадюк і собі найшов любовницю Анну Ковбасюківну, котру спровадив до своєї хати і з того часу на однім обійстю жили дві родини, а се чоловік з любовницею і жінка з любовником. Минулої осени пійшов Попадючок знова в лїс на роботу, а його давна жінка Олена задумала убити свою суперницю. Уладивши приняте, упоїла горівкою Ковбасюківну, та разом зі своїм любовником удусила її і закопала тіло в стайнї. Коли Попадючок вернув домів, сказала йому дома, що Ковбасюківна утїкла з зелїзничником. Але коли побачила Попадючка і її любовник, що Попадючок їм не довіряє, убили його в подібний спосіб як і Ковбасюківну і також закопали в стайнї. Сьвідком сього була тільки маленька донечка Попадючків, котра зрадила сю тайну перед одним господарем з Ясіня. Се донесло ся до жандармерії, яка зараз арештувала Олену Ковбасючку і Матрука та закованих відставила до арешту. Тут Олена не хоче признати ся до вини, а говорить, що убійником є тільки Матрук.

Чужинцям не вільно купувати землї в Арізонї. Дня 6-го мая в стейтї Арізона ухвалено протиеміґраційне право, не дозволююче чужинцям набувати землю в тім стейтї. Хто хоче від тепер купити хочби малий кусник землї в сім стейтї. мусить передше постаратися принайменче о перші горожанські папери.

Бандитський напад. Коли особовий поїзд опускав о півночи. дня 2-го с. м. стацію в Кензас Сіті, Мо., і був вже в повнім руху, скочив наразь до нього бандит, який на лици мав маску зроблену з хустини. В потязї почав сейчас докладно обшукувати всіх подорожних, забираючи все, що мало якусь вартість. Доперва в першім пульманівськім ваґонї прийшло до борби поміж бандитом а міліонером М. Шортом, властителем розлогих оловяних і цинкових майнів в стейтї Міссурі. Оба стрілили до себе з револьверів і Шорт упав смертельно ранений. Але і бандит, як сьвідчать кріваві слїди, правдоподібно зістав тяжко ранений. Однак мимо того вдало ся йому втечи. Всякі гляданя за бандитом показали ся до сеї пори безуспішними.

Камінка струмилова згоріла. Дня 18. цвітня рано вибух в Камінці струмиловій огонь, котрого жертвою впала жидівська часть місточка, а іменно цїлий ринок. Одна особа, старший мужчина, згинув в полуміни. Около 200 родин остало без даху над головою. Огонь вибух около год. пів до 8. рано, несподівано так, що мешканцї лише з трудом уратували своє житє. Огонь, ізза недарної ратункової акції переносив ся з хати на хату, аж цїлий ринок впав його жертвою. Згоріли до тла два ряди домів, в котрих містили ся головно склепи міста. Склепи разом з товарами згоріли. Шкоду обчисляють на 600.000 до 800.-000 К і то переважно без обезпеки.

Цифри іміґрації. Від 1890 до 1910 р. виїхало з Галичини за море раз на все 378.000 душ, близько осьма частина усього руського населеня Галичини. Коли рахувати 5 душ на одну родину пересічно, то виїхало 77.522 родин, тількож господарств продано, а з тих певно велика часть опинилась в руках не-Русинів.

Шевченко на японській мові. 1913 рік, в якому минуло 52 роки з дня смерти Т. Г. Шевченка, причинив ся до того, що імя нашого ґенія стало відомим в найдальших країнах. В часописях повідомляли ся про те, що вийшли переклади Шевченка на мовах: німецькій, французькій, анґлїйській, грузинській, а от тепер є звістка, що й Японцї закікавились ним. Так в японській ґазетї „Танін" було поміщено переклад „Заповіту" і разом з тим подано відомости про Україну та Українців.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ МАЙ 1913 р.

Член на цїле посмертне платить $1.50, а на половину посмертного $0.86.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
Часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців	$2.00
До старого краю на 12 місяців	$2.50
В Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Відозва.

Дорогі Родимці!

До сего часу Просьвітна Комісія, заснована при Р. Н. Союзї, займалась працями приготовляючими. Від сеї хвилї однак вступаємо ми на поле нашої діяльности.

Щоби на місци обзнакомити з програмою Просьвітної Комісії як найширші круги, щоби зацікавити та приєднати собі поміч народу, Просьвітна Комісія узнала за найвідповіднійше вислати свого делеґата на провінцію. Сим делеґатом вибрано низше підписаного.

Моєю задачею обїхати принайменше визначнійші місцевости, де живуть наші люди, щоби обзнакомити нашу публику з цілями П. К., та підготовити ґрунт для праці П. К. Обовязком моім буде: орґанізувати наш нарід в просьвітні читальні так звані клюби; збирати членів для маючого заснуватись при П. К. Товариства „Просьвіта" в Америці; гуртувати жінки і дїти в окремі віддїли, аби опісля мож було для них видавати відповідні часописи і книжки; орґанізувати дякоучителів для справ шкільних; злучити наші хори, банди і драматичні кружки в одно тїло; установляти відпоручників П. К. по усіх місцевостях.

Завданем моїм буде також пізнати потреби і вимоги нашої суспільности і нашого народу оттут в Америці, і здати з сего справоздане Просьвітній Комісії.

Крім сих точок П. К. має еще инші справи до обговореня, о яких згадаю ширше уже на збірних і особистих нарадах, на місцевих просьвітних вічах.

Аби моя обїздка принесла як найбільше хісна, до того конечне є спільне наше порозуміне. Длятого обїздку мою я буду відбувати після наперед уложеної програми.

Нім приїду до якої місцевости, оголошу се в часописях, а також повідомлю о сїм визначнійших людий на 2 або 3 тижні наперед, щоб вони могли заздалегідь усе приготовити до „Просьвітного Віча".

Ті місцевости, де наші люди еще не з'орґанізовані ні то в церковні громади, ні в віддїли Р. Н. Союза, а хотїли би мати у себе просьвітне віче, нехай ласкаві будуть повідомити о сїм або предсїдателя Пр. Комісії:

Dr. W. Sieminowicz,
1956 Armitage Ave., Chicago, Ill.

або мене:

Dmytro Andreyko,
c|o Svoboda,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Також колиб хто хотїв яких близших інформацій в тій справі, то може удати ся в тій цїли на одну з висше поданих адрес.

На Просьвітні Віча повинні явитись усї Русини без винятку і огляду на їх погляди і переконаня. Усї, — бо се поклик до народної роботи.

Обїздка моя буде першим початком того, що Пр. Ком. задумує перевести з часом на ширшу скалю. *Прийміть же, дорогі Братя і Сестри, наш поклик і нашу роботу щирим серцем.* Нехай перша скиба на народній просьвітній ниві, мною відвернена, досягне глубоко у Ваші серця і *нехай оставить шлях, по котрім пішлоб відродженє цїлої американської Руси.*

Всї народи славянські встають до нового житя. Пробудїм ся вже раз і ми. *До дїла, Братя і Сестри, до дїла! Не гаймось, а берім ся до працї над самими собою, поки єще час, поки не утопились у морю американїзму!*

Д. Андрейко,
референт Пр. К. Р. Н. С.

Відповідь на відозву о. Даниловича.

Своєю відозвою (ч. 19. „Свободи") в справі приїзду до Америки. сьпіваків зі старого краю завзиває о. М. Данилович тутешних Русинів до дискусії над сим, чи така поїздка є пожадана і коли малаб вона евентуально відбутись. Тому, що такий проект як приїзд нашого хору з Галичини є справдї річию великої ваги, позволю собі сказати про него декілька слів.

Приступаю відразу до річи.

На мою думку прогулька сьпіваків з краю, хоч би ними були найкрасші наші сьпівацькі сили, рішучо не допише і то із слїдуючих причин:

1). В Америці загал наших людий становлять робітники, які зовсім не жадні висших, артистичних концертів, по просту тому, бо висшої штуки вони не розуміють. Хори по наших парафіях, деякі навіть досить добрі, цїлком потрафлять нашу американську публику вдоволити.

2). Та прогулька не на часї з сеї причини, бо тепер скінчив що йно свою місію в Америці п. Демидчук; отже приїзд старокраєвого хору був би за скорий. Колиж взяти ще під розвагу і се, що в послїдних часах збирали ся у нас складки на фонд Січинського, Стефановича, Шашкевича, на Рідну Школу і т. п., то можна бути більше як певним, що жертволюбивість американського руського загалу з нагоди гостини наших сьпіваків не булаб вже така, якою повиннаб бути.

3). З практики знаємо, що наш робітник в Америці на концерт не прийде, тим більше, коли вступ буде висший як 25 ц., а лучити знова концерт з балем американським, де буде пиво і сивуха, се очевидно не лицювалоб.

4). Спроваджене і удержане сьпіваків — се величезний видаток. Порахуймо лиш шіфкарти з краю і назад, розумієть ся бодай другою клясою, подорож по більших містах, бо по менших зовсім не виплатить ся уряджувати концерти, — сам нічлїґ і харч для кільканайцяти людий в лїпших американських готелях, то безперечно, що кошти будуть на тисячі долярів... А про се, щоб сьпіваки могли спати і харчуватись прим. у наших сьвящеників в Америці, нема навіть що говорити тому, бо жаден сьвященик тілько місця у себе не знайде.

*

Наші братя в старім краю думають, що ми в Америці горнемо гроші лопатою на дорозї. Воно правда, що тут лекше о цент, та з другої сторони і видатки маємо і житє дороге. Неодин мусить тяжко працювати, щоби сплатити довг, який вигнав його з краю.

Ми не перечимо, що старому краєви ми обовязані і мусимо помагати, але не в так форсовний спосіб. Що може привезти кільканайцять сьпіваків з Америки, коли вони самі тільки коштів заберуть?

Ми повинні і будемо помагати краєви через наші комітети „Рідної Школи". Нехай лише сї комітети розвинуть діяльність, а гроші будуть і для старого краю і для наших шкіл в Америції, о яких ми також забувати не повинні.

Конець-кінцем моя гадка така, що ся прогулька з краю, яка має впасти на наші плечі, цїлком не відповість цїли, бо на сї концерти не піде анї наш робітник, анї робітник польский чи словацький. Щоб Американцї ходили на наші концерти, про се вже не можна навіть думати. Колиб отже приїхали сьпіваки з краю, то правдоподібно вийшло би під зглядом матеріяльним лише фяско.

Однак чи нїяк вже не можлива прогулька наших сьпіваків з краю? Так, можлива, але лиш в такий спосіб. Треба постарати ся, аби директор американської опери Гамерстайн або й хто инший, що спроваджує ріжних сьпіваків, спровадив також і наших і то на свою руку. Хори виступалиб тодї в американських галях театральних, а колиб евентуальний який заробок наші сьпіваки жертвували на „Рідну Школу", тогди показались би вони сьпіваками-патріотами!

Й.

„Гомбоґу" нам не треба.

Не знаю, як думають другі, але менї здає ся, що над відозвою о. М. Д., поміщеною в посл. ч. „Свободи", не повинно ся тепер розводити ширшої дискусії і не потрібно забирати місця в „Свободї". Бо вона виглядає скорше на „гомбоґ" а не на річ серіозну. Добра і похвальна річ памятати на руські школи в старім краю та збирати жертви на них, але зовсім не в той спосіб, який подає о. М. Д. в своїй відозві. Стягнути зі старого краю мужеський хор з 16—20 осіб, заплатити їм дорогу до Америки і назад, се за панська забава, на котру ми в теперішних часах не повинні викидати народний гріш. Кошти самої їх дороги лиш через море винесуть найменше яких 3.500.00, (числю $100.00 для одної особи в одну сторону), а дорога по Америці, а утримане їх, се також буде коштувати. Чи збере ся на стільки, щоби покрити принайменше видатки самої дороги? Припустїм, що так, але я дуже сумніваю ся, то який буде хосен для рідної школи з того всего? Один великий „гомбоґ" — і більш нічого!

Думаю, що лїпше буде, наколи той з'орґанізований вже хор лишить ся в старім краю, і переїде ся з концертами по місточках і селах Галичини і тим покріпить патріотичного духа серед руського населеня і заохотить до ще більшої жертволюбивости, а ми тут і без него зложимо на рідні школи, що буде в нашій силї. І хотяй би ми вислали лиш трету часть того, що буде коштувати сама дорога, то принайменше будемо мати то переконане, що ті гроші пішли на свої руські школи, а не до кишень богатих корабельних компаній.

Друге. Все і всюди чути лиш про старий край а про тутешні школи нї згадки. Чи наші дїти мусять з'анґлїйщити ся? Вже послїдна пора подумати трохи більше і про нас самих і про наші дїти!

Розумію добре тих, що то прийшли до Америки лиш на якийсь час, щоби заробити гроші і потім вернути назад до краю, де будуть могли посилати свої дїти до руських шкіл — але що буде з нашими дїтьми? Як ми оправдаємо самих себе, коли наші дїти через нашу байдужність потонуть в американськім морю і пропадуть цїлковито для руського народа, як то бачимо по тих, що мали щастє покінчити вже висші анґл. школи тут в Америці? Отже чи не розвести би ширшої дискусії над тим, в який би спосіб з успіхом з'орґанізувати наші руські школи тут в Америці, виобразувати для них учителїв, постарати ся для них о руські підручники-книжки і як заховати нашу руську молодїж при руськім народї і при своїй церкві.

Вправдї сю задачу в части взяла на себе Просьвітна Комісія при Р. Н. Союзї, але її сили суть рішучо за слабі. В тім так великім дїлї мусить їй допомочи вся доброжелаюча суспільність, єсли та справа має увінчати ся якимсь добрим успіхом для цїлого народа. А певно що і Просьвітна Комісія не відкине нічийої помочи — отже поле широке до дискусії, як би то просьвітну роботу над нашим народом тут в Америці поширити на більший круг людий, як подбати о матеріяльну сторону і в який найлекший спосіб осягнути цїль: руська школа в Америці. — *о*

Борба в новім Союзї.

У попереднім числї нашої часописи надрукували ми два циркулярі в справах нового Союза: Кульчицького і Белї. Нинї подаємо нашим читачам єще один циркуляр, виданий і підписаний 25-ма новосоюзовцями, невдоволеними з теперішної управи своєї орґанїзації. Ось так виглядає сей циркуляр:

„Воля народа" а під розвагу ПП. Делеґатам.

Дня 4-го мая 1913, в Скрентах, Па., відбуло ся зібране делеґатів, і представителїв Р. Н. С. округа північно-східної Пенсильванії, на якім по довших і всесторонних обговоренях подій і справ Р. Н. С. ухвалено слїдуюче:

1. Виявляємо наше здивоване, що урядники Хиляк, Гришко і Гавриляк, ба навіть не жаден урядник, а звичайний член О. Косовий позволили собі викинути 25 делеґатів вибраних поодинокими віддїлами, помимо сего, що статут Р. Н. С. не дає їм на се нїякого права, а противно § 24 дає право рішати лише виключно Верифікаційному Комітетови який Конвенція сама вибирає.

2. Колиж вже згадані панове: Гришко, Хиляк, Гавриляк і Косовий присвоїли собі право викидати делеґатів, то чомуж не викинули також пана Косового, але узнали його правним делеґатом хоч знаємо, що число 103, до якого він належить, не є нїяким віддїлом (§ 173).

Число 103 не має нїяких урядників. Пан Бабій, великий орґанїзатор, сам становить цїлий уряд сего числа і він сам зробив Косового делеґатом, бо члени того нібито віддїлу розкинені по цїлій Америці і нїколи не відбувають своїх мітинґів. В кінци треба додати ще і се, що число 103 хочби і було правним віддїлом, то і так не мало би права висилати свого делеґата на конвенцію, бо не сповнило своїх обовязків (§ 178), іменно п. Бабій не платив повного розмету за членів того віддїлу; за 39-лїтних членів платив лише 25 центів вступного, а крім того допервa перед виборами делеґатів шваґер п. Хиляка, а делеґат з 1-го віддїлу, записав для него в Олифантї 6 членів, з котрих декотрі навіть не знають, що їх не записано до одного з олифантських віддїлів, але до Бабієвого віддїлу аж в Пітсбурґу.

3. Чому узнали правним делеґатом п. П. Кирилюка, члена ч. 37, в Скрентон, Па., помимо того, що проти него протестували так урядники як і члени його віддїлу, а се на тій підставі, що п. Кирилюк не допускав людий до слова, сам голосував на себе, сам числив голоси, словом сам себе вибрав делеґатом і сам списав протокол, а в додатку сховав його у себе дома і не хоче видати місцевому секретарови. Для поясненя треба додати, що п. Кирилюк се той сам, що вже від кількох років вічно кандидує на уряд секретаря в обох Союзах, а тепер помимо того, що, як він каже, має запевнений вибір на писаря нового Союза, він рівночасно орґанїзує жінки і дїти до Союза старого, а тим самим відтягає молодих людий від нашої орґанїзації.

4. Уважаємо, що пан Хиляк випла-

тив безправно $1000 п. Зазуляковй а се тому, що не було ще всіх потрібних документів і що така виплата противить ся § 171. Жадаємо розслідити сю справу (§ 287.)

5. Пан Хиляк виплатив посмертне по пок. П. Свалї з Олифант собі самому, помимо того, що посмертне належало ся жені небіщика. Кромі сего так само посмертні по инших членах з Олифанту виплатив він в протягу кілька день по смерти членів, між тим як спадкоємці членів на других плейзах, мусять ждати на своє посмертне за урядовання п. Хиляка нераз цілими місяцями.

6. Вже кілька разів лучило ся, що п. Хиляк вже за свого короткого урядовання кілька разів виплатив п. Бабійови певні суми гроший, де він не був управнений мимо протесту писаря М. Белї.

7. Пан Хиляк нераз жалував ся, що він через своє урядоване має лише клопіт і непотрібний видаток. Добре би було, щоб пп. делегати затямили собі, що п. Хиляк кромі місячної платп в сумі $10.00 долярів дістає також даремне оголошенє в „Народній Волї" вартости 24 долярів на місяць. Що до видатків п. Хиляка злучених з його урядованем, яких він поки-що не рахує, то треба мати себе на осторожности, аби часом пан Хиляк не зістав так скривдженим як в старім Союзї, котрий пану Хилякови не лише не звернув всїх його видатків, але ще за його добре серце домагав ся від пана Хиляка якихсь гроший, а в додатку прогнав його з організації.

8. Жадаємо строгої контролї книг і рахунків касієра п. Федана а се тому, що, як чуємо, його книги за давний час не були *Контрольною Комісією* підписувані, що п. І. Федан не давав місячних виказів банкових як приписує § 62, а навіть мабуть лучилось таке, що мав в банку около $4000 Союзових гроший менше на проценті як належалось.

9. Хочемо знати, хто відбирав в Кенсінґтонї тисячі долярів присиланих що місячно відділами п. касієрови, коли він жив в Ню Кенсінґтон, або їздив по Америці за своїм бізнесом, бо є чутка, що гроші ті відбирав не п. Федан а його бувший спільник чи робітник.

10. Також хочемо знати, на якій підставі п. Федан виписав на свого тестя п. Хиляка чек на $1,000, які належались жені покійного П. Свали, помимо того, що асиґната була виставлена на імя сеї жени.

11. Жадаємо точного справоздання з адміністраційних розходів п. Федана за послідних 2 роки, а се тому, бо дуже дивним нам виглядає, що п. Федан, коли урядував еще з бувшим головою Семенюком, мав через 19 місяців лише $34.65 розходу а від коли став урядувати зі своїм тестьом п. Хиляком, то в протягу лише 5 місяців зробив адміністраційних розходів на суму $33.75 і то так чудно, що не було ані одного місяця, в якім би його розхід був більший або менший, але кождого місяця виносив сей розхід рівних $6.75.

12. Хочемо знати, на якій підставі пп. Хиляк і Федан викинули з членів Івана Ардана помимо того, що на него не було ніяких скарг ані не було над ним ніякого суду.

13. Хто дав п. Гришкови право домагатись, щоби повновласти делеґатів приходили на його руки, дальше цензурувати ті повновласти, а в кінци викидати делеґатів.

14. Чому п. Гришко не підписував після контролї книжок касієра, чому не оголошував справоздань з контролї „Народної Волї" (§ 65), помимо сего, що в тій цїли їздив до Олифанту дуже часто і мав за се плачено, а навіть раз порахував собі за дорогу зі Скрентон до Олифанту і назад аж 75 центів, хоч та дорога коштує лише 25 центів.

15. Хочемо пояснення, чому п. Гришко перше дістав календарі і те без гроший, та робив на них бізнес, заки ще члени Р. Н. Союза їх бачили, помимо того, що за них заплатили, а декотрі члени і до нині їх ще не дістали. Чому в „Народній Волї" було заголошено, що Календарі Р. Н. Союза можна дістати в „Народній Волї" або у п. Гришка так як би то п. Гришко і „Народна Воля" були один і той сам бізнес.

16. Жадаємо, щоби п. Гришко предложив точне справоздане зі своїх бізнесових зносин з „Народною Волею" се є, щоби показав, коли і що за се заплатив.

17. В кінци запитуємо, хто позволив п. Гришкови адвертайзмувати безплатно свій бізнес в „Народній Волї"??? Сей адвертайзмент після принятої „Народною Волею" норми був варт $40.00 долярів на місяць а позаяк п. Гришко мав сей адвертайзмент в „Народній Волї" щось около 10 місяців, то значить, що п. Гришко заробив на сїм даремнім адвертайзменті „Народної Волї" лише 400 долярів, або иншими словами, що орґан Р. Н. С. „Народна Воля", а зглядно п. Косовий подарував п. Гришкови 400 долярів Союзових гроший.

18. Жадаємо, щоби п. Зазуляк, голова Контрольної Комісії, котрий безправно взяв посмертного 500 долярів більше як йому належало ся (§ 171), аби тих 500 долярів назад вернув до каси Р. Н. Союза в протягу 30 днів, а єсли сего не зробить, щоби був з членьства виключений.

19. Також жадаємо, щоби п. Зазуляк оправдав ся з закидів зроблених йому в часописи „Робочий Народ" і „Свободі", бо се несе шкоду нашій орґанізації, що маємо таких урядників.

20. Чому п. Бабій, головний орґанізатор, помимо того, що їздив без потреби в ріжні місцевости і за се брав собі дієту і за дорогу з каси Р. Н. Союза, що є против § 143 статута, то крім того рахував собі ще орґанізаторську належитість, себто по 60 центів від члена, значить з одного барана дер дві шкіри.

21. Чому подавав фальшиві рахунки (інформації), що вводило лише замішанє і викликало невдоволене серед членів, а другим урядникам задавало більше роботи?

22. Чому орґанізував до Союза старих членів а навіть калїк особисто йому звісних; чому відтягав з місячного розмету (§ 178) свого відділу ріжні суми; чому платив 25 центів вступного від 39-літних членів; чому колектував від членів гроші на чартери і т. и. річи, а були і такі випадки, що Бабій сих гроший до каси Р. Н. С. не віддавав, а люди і по нинішний день чартеру не мають?

23. Пану Бабієви в протягу послідних двох лїт виплатив Р. Н. С. за орґанізаторство близько чотири тисячі ($4000) долярів. Се будь-що-будь поважна сума, тому жадаємо, щоби п. Бабій подав точне справоздане, за що йому ті гроші виплачено, а також виказав ся посвідками від всіх орґанізаторів, яким він протягом сих 2 лїт виплатив якунебудь нагороду, а се тим більше, що є факти, які доказують, що п. Бабій деяким орґанізаторам належних їм гроший зовсім не виплатив, а деяким вмісто гроший давав брошурки, яких вони собі не жадали, та що загалом його рахунки не все були точні і ясні, приміром з справоздань касових виглядало би, що п. Бабій взяв з каси Р. Н. С. кількасот долярів більше, ніж йому належало ся.

24. Звертаємо спеціяльну увагу делеґатів на п. О. Косового. Сей чоловік мав бути в краю бенямінком Василіяньским і складачем друкарським. Прибувши до Америки якийсь час був друкарем при кількох польських і українських друкарнях, опісля став політичним наганячем консерватистів в Канадї, а позачинавши всякі „патріотичні" подвиги тамже, вимуфував до Ню Йорку, де заснував „Самопоміч" та видавав за презвитеріянські гроші часопись „Союз" і то з так великим успіхом, що після кількох лїт його редакторської праці „Союз" числив заледви пару сот передплатників, а із тих більша половина безплатних. Пан Косовий покінчив висші науки в домі божевільних, де просидів кілька місяців, а коли вийшов з дому варіятів, то Голова Семенюк з милосердя над нещасним чоловіком і за згодою других урядників, дав йому місце співробітника при „Народній Волї". Та пан Косовий тим не вдоволив ся і тому сейчас почав свої інтриґи, щоби не лише стати редактором „Народної Волї" але і паном цілого Р. Н. Союза. Правду сказати, від коли Косовий найшов ся при „Народній Волї", від тогди почали ся всілякі інтриґи тай скандали, які безперестанно будуть так довго тревати, як довго Косовий буде не лише якимнебудь урядником, але навіть хочби лише членом Р. Н. Союза. Зразу вигриз він бувшого редактора Е. Гвоздика, опісля позискавши собі Хиляка і Гришка, бувїм то Комітет друкарський, через те, що одному дарував $400, а другому висше $300 з „Народної Волї", зачав він дальше рити, щоби викинути і другого редактора Ардана, та Голову Семенюка, який був йому на заваді.

Що се не брехня але правда, нехай посьвідчить отсей лист пана Бабія до його дорогого приятеля Косового:

McKees Rocks, Dec. 4 — 1912.

Дорогий О. Косовий!

Листа Вашого дістав. Не писав довго бом занятий був муфованем, муфовав на друге помешкане. Також два дні був в Клївленд, О. як „Комісар виборчий". Най знають Олифанці кого стратили. Нехай їм буде миліший Кузїв і Кузенята. Я конечно хочу пімститись на них і думаю що доверщу свого. Вас буду старав ся всадити на нашу лїсту, та думаю що і там може впакують де на якій офіс. Семенюк ляментує. Пише менї що годї вже порадити з тим, хотять Ардана позбутись єго і Белї. Я удаю що нічо не знаю. Гришко пише менї також про цїлу подію. Пише що матвійцьо знов гостив в Скрентон минувшого тиждня.

Тим часом ось тілки. Другим разом знов дещо

Гаразд

Мих. Бабій.

Лист той був писаний 4-го грудня 1912. Того самого дня той сам Бабій писав до І. Ардана, редактора „Народної Волї", от такий лист.

Лист писаний до Ардана:

McKees Rocks, Dec. 4 — 1912.

Впов. Дію!

Що там чувати? Якісь файти в Н. В. А се що за безголове аж здумів ся він в Н. В. нездибав Вашого імени. Аж ось пояснив менї трохи Беля а трохи Семенюк. Се скандали як можуть бути. О скілько довідую ся то і Гришко всю справу замішався, Хиляк, а може ще і другі. Се звичайно в Олифанті.....

З доровлю щиро з родиною

Мих. Бабій.

Отсї оба письма сьвідчать не лише про безстидну дволичність п. Бабія, яка в прочім для нікого не є тайною, але також є найліпшим доказом на се, що Косовий, Гришко і Хиляк старали ся еще перед усуненем Косового викинути Семенюка, Ардана, Белю і розумієся робили всякі в тій цїли інтриґи та заходи.

Отсе і було одною з многих причин, задля яких Голова Семенюк був змушений Косового усунути, що він і зробив дня 10-го децембра 1912 р. Отся змова Косового з Хиляком і Гришком, про яку знав також і Бабій та певно і деякі другі урядники, була дальше причиною, чому Косовий не хотів вступити ся, через що Семенюк знов був змушений кликати до помочи адвокатів, констаблів, скваєрів і т. п., що очевидно потягнуло за собою немалі кошти. З отсего ясно, що не Семенюк але Косовий, Гришко і Хиляк та другі були причиною послідних роздорів і скандалів, та розтрати народного гроша.

Про провини Косового подрібно тут не говоримо, бо про се свого часу було обширно написано аж в двох числах „Народної Волї", хиба додамо ще, що п. Косовий своїм звичаєм обкидав і обкидує болотом — ображає і висьміває в „Народній Волї" не лише Семенюка і Ардана, але многих инших членів та урядників, котрі позволили собі не так думати як він, через що людий від орґанізації відтягає.

Отсе наші погляди на дїяльність деяких більших риб, які є тепер панами Р. Н. Союза.

Дїяльність сю описали ми лише з грубша, бо годї тут про все докладно писати.

Перестерігаємо шан. делеґатів і загал членів Р. Н. Союза, щоби не легковажили собі тих справ, бо усе, що тут написано, є чиста правда, на яку ми маємо певні докази. Перестерігаємо вас еще і тому, бо єсли ті панове тепер за короткий час і то перед самою конвенцією так ґаздували, то щож допера робили би вони, колиб ви їм віддали господарку на дальші два або три роки, як вони сего хочуть? Що сталоби ся з правами членів, що з орґаном „Народною Волею", що з касою орґанізації, єсли би ся спілка дальше панувала в нашій орґанізації. Не забудьте, що тим людям ходить не о що иншого, а лише о їх власний бізнес.

Косовому було за мало $93 на місяць, тому старав ся вигризти редактора і заняти його місце, а в тойсам час кричав, що редактор бере за богато гроший.

Хиляк і його зять Федан, Гришко та Косовий шпекулювть, якби то взяти гроші Р. Н. Союза в свої руки, до свого банку, чи в инший спосіб, аби загріти ся при Р. Н. Союзї.

Або се чи не бізнес, єсли чоловікови, який що року згортає з бари до 15 тисяч долярів, Р. Н. Союз робив еще дарунок в сумі 300 долярів. І за що? Або чи не бізнес, аби чоловікови, який має 3 ґавзи, Р. Н. Союз дарував ще в дарунку 400 долярів? Та досить вже того.

Ми не накидаємось тут на нікого, а лише говоримо то, що правда. Ми не аґітуємо за ніким, але кличемо вас сконтролювати діяльність кождого урядника як найострійше і хочби се коштувало як богато часу або гроша. Взиваємо Вас, вибрати до уряду не півголовків, які нам встид приносять, або фаміліянтів, кумів, але людий чесних, що будуть дбати о добро і розвій орґанізації, а не о свою власну кишеню.

Вкінци протестуємо против того, щоби Р. Н. Союз ставив на чолї свого орґану чоловіка за свої вчинки невідвічального, бо в разі якої скарги не він, але Р. Н. Союз буде терпіти шкоду; — як також против сего, щоби Р. Н. Союз, або „Народна Воля" комунебудь робили якінебудь дарунки у висоті не лише 700 долярів, але хочби лише 700 центів.

До дїла, пани делеґати. Нехай Вами руководить не що иншого, а лише одна правда. Не глядїть на лиця людські, а дивіть на їх вчинки і зробіть вже раз конець сему лихови, бо єслиб так дальше мало іти як доси, єслиб і на дальше мала в Р. Н. Союзї панувати сваволя, то тогдї ми були би змушені завчасу положити хрестик над сею орґанізацією і шукати собі якогось иншого пристановища.

В кінци кличемо до всіх відділів, котрі до сего управнені:

Братя, висилайте своїх делеґатів на конвенцію. Не дайтесь застрашити Гришками, Косовими, Хиляками і Гаврилями.

Приїздіть всї, нехай раз побідить правда!

Слїдує 25 підписів.

До сего циркуляра ми поки-що не даємо ніяких коментарів, але за те уважаємо себі за обовязок познакомити наших читачів із одною новинкою, яка була сими днями поміщена в анґлійських часописях в Скрентонї. Отже довідуємо ся з тої новинки, що теперішний голова нового Союза, Хиляк, мав на якімсь-там мітинґу кричати в голос: „Хто то є той доктор Кульчицкий: Та він же нічо, тільки ошуст і злодій!" Кульчицкий завдав Хиляка за сю „характеристику" до суду і впевняє, що наслідком такої реклями стратив свою репутацію і ще там щось, а те все він оцінив разом на округлу суму: десять тисяч долярів. Так отже скрентонський лїкар заскаржив олифантського коршмаря о $10.000 відшкодовання. Якби Хиляк сї гроші мав і дав, то Кульчицкий став би відразу руським „міліонером"... Але Хиляк не дурний!...

РЕКОРДОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЦЬВІТЕНЬ 1913 Р.

НОВОПРИСТУПИВШИЙ ВІДДІЛ.

Сестр. Непорочного Зачатя Пресвь. Діви Марії в Балтімор, Мд.

В. 290. Шандровська Марія, Чачка Зофія, Гацакира Текля, Войтович Анна, Жилка Марія, Ганій Марта, Валєга Зофія, Дмитров Франціщка, Чупка Анна, Курочка Маланка, Скушка Явдоха, Бойко Зофія, Ціліньска Юлія, Ціліньска Емілія, Яворська Анна, Шеманобська Пелагія, Енґланд Зофія, Кондрат Марія, Чиховська Анна, Буката Ядвіґа, Кричковська Марія, Горняк Марія.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 1. Новак Франко.
В. 3. Френчко Анна.
В. 8. Пиш Федко, Мекекур Іван.
В. 11. Масний Дионизій, Барна Федор.
В. 14. Короцеьский Максим, Федик Василь.
В. 15. Мовчко Федор, Мриглод Михаїл.
В. 16. Кошар Юрій, Корепчак Андрій, Богош Николай, Фірка Василь.
В. 18. Навроцький Ник., Навроцька Стефанія.
В. 19. Паславський Михаїл, Дерінь Матвій.
В. 22. Петришин Теодор.
В. 23. Жидовський Семен, Лазур Іван, Ґодовчик Михаїл, Коцка Юрій, Кмець Іван.
В. 25. Шовтис Трофим, Мовчан Андрій.
В. 30. Комар Іван.
В. 31. Грушка Юрко.
В. 36. Бабура Вікторія, Тхір Фенна.
В. 38. Ярчак Іван.
В. 42. Дудкевич Алексій, Попович Михайло.
В. 45. Рохів Казимир.
В. 46. Корк Михайло.
В. 47. Палюга Юрій.
В. 48. Фринцко Теодор (молод.).
В. 51. Коноцельський Йосиф.
В. 52. Баворовський Ваврик.
В. 53. Іванік Дмитро.
В. 55. Ґеґей Константин, Стефанів Козак Михаїл, Козяк Тимко, Козяк Іван.
В. 56. Муха Іван, Кокотайло Яким.
В. 64. Ґреґораш Михаїл, Дараш Іван, Наваляна Юлія, Туз Мик.; Ґулкевич Анна, Лень Ю.
В. 68. Гуменюк Гринько, Шпуляк Михайло, Стецик Павло.
В. 70. Лишнянський Николай.
В. 72. Бурис Николай.
В. 76. Бицко Николай, Слободюк Петро.
В. 78. Семачик Іван.
В. 81. Бавровський Томаш, Гапій Іван.
В. 82. Белюх Грицько.
В. 85. Ваковський Михайло, Триш Олексій, Рис Іван, Касич Іван.
В. 91. Гаваль Миколай, Новосад Петро, Кремінь Володимир, Худьо Михайло, Сушко Іван, Гунька Яків, Стахів Михайло, Трушевська Луція, Бастюк Василь, Галевич Онуфрій.
В. 92. Ручинська Текля, Шупир Андрій, Отрок Трофим.
В. 99. Бурко Дмитро.
В. 100. Кмьотек Марія.
В. 102. Слепко Іван, Шубака Миколай, Хеть Стефан, Волошин Іван, Будованець Михаїл.
В. 106. Гульчій Василь, Сороковський Теод.
В. 108. Попів Александер, Стахів Павло.
В. 109. Палух Йосиф, Таркевич Клеменс, Якумчик Станислав.
В. 111. Іваніцький Антоній, Щепановський Іван, Наконечний Михаїл, Гладьо Стефан, Домарац Теодор, Тантала Олекса, Ґера Михаїл, Коцуник Митро, Сушинський Юзько, Лацик Стефан, Сеніт Йосиф, Манчак Михаїл, Сапарта Михайло, Шафран Антін, Середніцький Іван, Глиняк Панько.
В. 115. Сливка Михаїл, Бохо Йосиф.
В. 116. Хома Іван.
В. 123. Маяк Іван, Мельник Іван.
В. 124. Струк Василь, Віщук Николай, Кашицький Володимир.
В. 129. Давидяк Юрій.
В. 134. Кузмович Михайло II., Шабувчик Михайло, Кузмович Міклюш І., Ґабор Шпонтак Василій, Васильо Татин Юрій.
В. 140. Голюк Петро, Фарон Олекса.
В. 141. Пачковський Франко.
В. 145. Сенков Іван.
В. 146. Туркот Яків.
В. 147. Стельмах Петро.
В. 150. Салата Федор, Тимчук Іван.
В. 151. Котовська Марія, Гонтарик Марія.
В. 154. Гафінець Василь.
В. 158. Сисак Олекса.
В. 159. Котик Федор.
В. 160. Бубіляк Іван.
В. 161. Пашкевськ Михайло, Міндур Йосиф.
В. 162. Васильків М. Іван, Гадуняк Василь, Никулич Юрко.
В. 163. Семерак Марія, Семерак Ксеня, Пузак Єфрозина.
В. 165. Деркач Михаїл, Войнаровський Михаїл, Васько Йосиф.
В. 170. Меґец Дмитро, Баречко Іван, Скибиньский Стефан, Кость Василь, Каштанюк Франко, Равлінко Юрко, Равлінко Луць, Равлінко Ять, Лазорко Микола.
В. 172. Кулий Марія, Федор Альберт.
В. 175. Макара Николай, Ваславський Іван, Феданько Матвій, Гніздур Іван.
В. 177. Ковальчук Іван, Тимчук Павло, Тимчук Анна, Корнан Кирило.
В. 179. Смола Микола.
В. 185. Філін Генрик, Дебутис Йосиф.
В. 191. Теличка Микола.
В. 194. Огринчук Петро.
В. 201. Бобик Іван.
В. 204. Дзядів Кирило.
В. 206. Василишин Іван, Питель Кирило, Селінський Григорій, Куніцький Стефан, Скаб Павло.
В. 213. Дайко Андрій, Возняк Іван.
В. 214. Циґан Андрій, Тимець Теодор.
В. 215. Притисевич Григорій.
В. 218. Мушинський Йосиф, Шибсляк Стеф.
В. 219. Бриндза Василь, Кунцьо Гриць.
В. 221. Небельський Антоній, Стефанишин Гринько.
В. 226. Вілчак Іван, Мудрий Йосиф.
В. 229. Кононка Антоній.
В. 232. Дидів Григорій.
В. 234. Ковальчик Зофія, Панас Прокіп.
В. 236. Дністриян Матрона, Савкулич Катерина, Фук Розалія.
В. 237. Сірацька Анна, Воробець Мартин.
В. 238. Кадер Анна.
В. 239. Грицків Гринько.
В. 240. Габ Текля, Грабовська Юстина, Моранець Марія, Шостак Анна, Федишин Марія.
В. 242. Тимків Василь.
В. 243. Кваснища Теодор, Шавалюк Петро, Станкевич Онисим.
В. 247. Олексин Іван.
В. 248. Галамада Антоній, Войцеховський Іван, Труш Сидор, Липка Павло, Пукала Яцко, Душенка Теодор, Муринка Іван.
В. 250. Ваньковин Йосиф, Чура Михаїл, Заневчак Матвій.
В. 251. Кость Дмитро, Форналь Іван, Карас Михайло.
В. 253. Сервинський Павло, Стець Антін, Негер Василь.
В. 254. Шевчик Іван.
В. 259. Скринік Яким, Куйбіда Николай, Мушинський Іван, Гнатьо Димитрій.
В. 264. Парваяник Юрій.
В. 267. Стах Марія.
В. 268. Гавай Іван.
В. 270. Борик Андрій, Косоноцький Михаїл, Чорневий Теодор, Ленчук Семко.
В. 274. Ганущак Олекса, Дирко Петро.
В. 275. Вош Катерина.
В. 277. Дутко Михайло.
В. 279. Чебус Федор, Луців Василь.
В. 288. Михайло Василь.
В. 289. Федунь Гринько, Деркач Василь.
В. 292. Вента Валентій, Дитиняк Іван, Йош Йосиф, Боднар Николай, Жовна Ількo, Стрихалюк Марія.
В. 300. Куцик Василь, Липка Тимко.
В. 301. Шеремета Василь, Заремба Прокіп, Солоп Григорій, Лізвіцький Михайло, Самоґел Каспер.
В. 303. Бужди́ґан Теодор, Тимощук Іван.
В. 307. Білобран Хима, Капший Параня, Лукач Параня.
В. 310. Стефаник Ядвіґа, Дроздик Марґарета.
В. 312. Мільничук Онуфер, Гасуляк Михайло, Дуда Петро.
В. 313. Лещишин Анна, Грайцар Марія.
В. 315. Ющак Марія.
В. 317. Томашевський Яків.
В. 318. Мондляк Марія, Охоцька Марія.
В. 324. Генсор Франко, Гайовий Іван.
В. 326. Беднарчик Петро, Беднарчик Магдалина.
В. 329. Ревко Юрко, Заяць Василь.
В. 330. Білик Іларій, Русин Михаїл, Стриєк Іларій.
В. 332. Трач Теодор, Пелех Параскевія.
В. 336. Лазука Стефан, Гураль Василь, Лежан Стефан.
В. 340. Кочтика Петро, Кирич Николай, Данко Мирон.
В. 342. Космовський Федор.
В. 345. Сміґа Николай.
В. 347. Іванішин Онуфрій, Стрільчук Ірина, Стрільчук Парасскевія.
В. 348. Гривнак Іван, Снігур Михаїл, Матвіїв Демян.
В. 349. Борецький Гілярій.
В. 352. Дзень Анна, Данюк Катерина, Яремус Ксеня, Андрейчик Катерина, Циґан Анна.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИСТУПИВШІ.

В. 1. Фір Олекса, Кундрий Іван, Товт Іван, Єзьорський Казимир, Лайдин Кипріян, Матисек Ів. Квартик Андр., Мадараш Павел, Апольдо Ів.
В. 12. Мошковський Ілія, Павчик Марія.
В. 70. Леґенс Йосиф.
В. 82. Дзуґан Йосиф, Войтко Михаїл.
В. 88. Ворко Теодор.
В. 90. Буґай Томцьо.
В. 104. Фрайсель Іван.
В. 133. Войтович Даниїл.
В. 146. Лелюк Юрій.
В. 147. Заручанський Михайло, Фарняк Николай, Ястшомб Рудольф.
В. 162. Тиравський Йосиф.
В. 170. Вовк Федор.
В. 179. Дмитрів Іван.
В. 188. Калинчак Николай.
В. 206. Чагарин Ксеня.
В. 219. Витів Ільйо.
В. 235. Бобак Михайло.
В. 239. Скальський Василь, Захарчук Василь.
В. 242. Зинич Петро.
В. 248. Ліс Стефан.
В. 251. Кобилюх Іван.
В. 259. Єндзьо Микола.
В. 289. Стемницький Петро, Ґриґа Василь.
В. 300. Коваль Василь.
В. 319. Бадьо Іван.
В. 322. Чура Демян.
В. 325. Целлий Іван.

ЧЛЕНИ ПРИСТУПИВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ.

В. 1. Челак Михаїл.
В. 4. Шкляриk Василь.
В. 9. Майкович Федор.
В. 53. Гуцал Яків.
В. 42. Гела Андрій.
В. 44. Теліщак Константин.
В. 70. Матисікевич Іван.
В. 85. Вислоцький Іван, Побігун Кирило.
В. 96. Савчук Юрій.
В. 104. Береза Петро.
В. 108. Скороботатий Теодор.
В. 109. Бандрівчак Петро.
В. 127. Фаль Йосиф.
В. 141. Кравецький Николай.
В. 165. Коритовський Володимир.
В. 170. Загородничий Стефан.
В. 183. Янішин Антоній, Янішин Марія.
В. 192. Мерена Демян, Дашишин Ількo Кульчицький, Мерена Ева, Кульчицький Йосиф (Цмайло).
В. 221. Афтаназ Антоній.
В. 225. Морозович Михайло.
В. 230. Головач Василь.
В. 231. Стецула Василь, Парасевич Віктор.
В. 239. Нидзьор Михаїл.
В. 247. Колічинський Яків, Буката Йосиф.
В. 250. Венґлевський Антоній.
В. 254. Напора Іван.
В. 276. Соляр Федьо.
В. 292. Міречин Іван.
В. 301. Квасниця Володимир.
В. 317. Фірман Василь.
В. 325. Яцишин Петро.
В. 338. Касенґар Омелян.
В. 340. Дубіль Іван.
В. 347. Варжибок Франко, Маланчин Юрій.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИЧЕРКНЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Адамяк Мелетій, Баран Адам, Федорчак Григорій, Майтан Стеф., Урбанський Франко.
В. 6. Пакопич Михаїл Василів, Кричфалуші Василь Шандору.
В. 9. Павелко Николай.
В. 10. Пелеш Петро, Фильо Михаїл.
В. 12. Федко Іван Язьвінський Владислав, Гаврильчак Теодозія, Гришко Михайло, Скальська Варвара, Щурко Катерина.
В. 16. Дир Онуфрій, Кучер Николай.
В. 17. Раковський Іван І.
В. 25. Рахель Василь.
В. 30. Добровяк Олекса, Савка Андрій, Риґель Дмитро, Гальчак Яким, Дацюк Василь.
В. 31. Такач Михаїл.
В. 32. Роман Йосиф, Бадей Михайло, Йоди Василь.
В. 33. Кость Афтанас, Гументук Федор, Черемчук Василь.
В. 35. Максимчак Семен, Стемкович Мих.
В. 36. Пушивок Филип.
В. 42. Пласконь Гриць, Пласконь Анна.
В. 46. Гиляк Іван.
В. 47. Гошилик Николай, Цмай Іван, Ґера Федор, Соломдяк Михайло, Подоляк Павло.
В. 52. Бабяк Михайло, Рабець Юрій.
В. 56. Лунів Петро.
В. 57. Русин Іван.
В. 61. Ґресь Петрик Адам.
В. 64. Процак Дмитро.
В. 65. Кос Йосиф.
В. 68. Мотицьовський Александер, Семеґен Кароль, Бурда Алексій, Фурляк Никола, Янкевич Юліян.
В. 70. Сандович Максим, Боґуш Іґнатій, Леуш Титон.
В. 74. Глеба Дмитро.
В. 76. Мицка Стефан.
В. 77. Олексик Олексик Йосиф, Ґорецький Франціщок.
В. 78. Тарас Андрій, Томашевський Іван, Слівиський Стефан, Садовий Андрій, Рабицький Павло.
В. 79. Дубило Семен.
В. 81. Стасяк Семен.
В. 84. Дячек Василь.
В. 85. Катишинський Кондрат, Грицишин Василь, Війтюк Іван, Старанчак Йосиф.
В. 87. Кузьма Макар.
В. 99. Гулька Григорій.
В. 102. Радзевич Станіслав.
В. 104. Вівірський Іван.
В. 106. Ценький Іван.
В. 114. Кулик Юрій.
В. 117. Медвідь Петро.
В. 120. Білас Іван.
В. 121. Коштівал Михайло (мол.).
В. 122. Бобера Марія.
В. 127. Майцош Евстахій.
В. 133. Мандрона Стефан.
В. 135. Роман Панько, Явірницький Василь, Жупко Григорій.
В. 136. Дорош Антошко.
В. 141. Блекот Михайло.
В. 142. Шевчук Лесько, Цурчак Михайло.
В. 144. Зємба Марія, Винярська Анастазія.
В. 151. Баршинська Анастазія (Шидловська), Караїм Катерина (Лишвин).
В. 152. Шурґер Марія.
В. 153. Король Антін.
В. 155. Крук Стефан.
В. 157. Кінько Михаїл.
В. 161. Міковичак Франко, Шеренчко Юрій.
В. 160. Завадська Текля, Левка Параскевія.
В. 163. Паславська Анна, Галик Анна, Яновська Катерина, Заяць Анастазія, Захарко Анна.
В. 166. Пеляк Дмитро, Черханський Іван.
В. 168. Бордаль Гарасим.
В. 170. Сойка Евстахій, Деркач Павло, Вальчук Григорій, Улицький Василь, Цісецький Вас.
В. 172. Шипрак Петро.
В. 175. Кирилич Іван.
В. 178. Волянський Іван.
В. 188. Шонц Гриць, Васильків Іван (мол.), Лазоришин Іван, Кріль Ілля, Король Василь.
В. 191. Пиндус Теодор І.
В. 194. Маркевич Олекса.
В. 197. Ясько Іван, Зарівний Петро, Сліпець Василь (мол.), Лужецький Павло.
В. 199. Кубінець Анна Гадус.
В. 201. Барановський Михайло.
В. 202. Шкапяк Олена.
В. 205. Федорка Николай.
В. 207. Ваньчак Павло, Сенчишин Василь.
В. 208. Патаній Василь.
В. 211. Кардаш Стах.
В. 217. Рудий Іван, Наконечний Василь.
В. 220. Білик Михайло.
В. 223. Цепляй Гриць, Ярема Юрко, Курило Іван.
В. 224. Сторожка Гриць.
В. 225. Павлюх Гринь, Синґляр Андрій, Китик Іван, Панчак Михайло.
В. 227. Гочак Йосиф.
В. 229. Стрибецький Василь, Потаняк Сенько.
В. 230. Грицяк Стефан, Палій Олекса, Сохацький Іван.
В. 231. Коваль Василь.
В. 232. Хохоник Василь.
В. 235. Копина Михайло, Кушнір Николай.
В. 237. Стелінський Олекса.
В. 239. Джуґан Андрій.
В. 243. Мишкевич Василь.
В. 244. Коваль Леон.
В. 245. Гапришкевич Катерина.
В. 246. Шелест Онуфрий, Тимошек Филимон, Степанчук Іван.
В. 250. Михайлишин Петро.
В. 251. Сірохман Іван.
В. 257. Ференсович Антін, Ференсович Йосиф, Задеберний Франко.
В. 259. Андрух Михайло.
В. 261. Гайдучак Марія, Сташинська Анна.
В. 265. Роман Василь, Ширчак Петро, Фірда Михайло.
В. 270. Марко Юрій, Мазикевич Лука.
В. 271. Витушинський Юліян.
В. 273. Токарчук Іван.
В. 274. Волошинський Іван.
В. 275. Загарко Анна, Томаш Анна.
В. 276. Пахолик Михайло.
В. 277. Татарин Петро.
В. 278. Клим Семен, Коваль Василь, Костишак Іван, Прятка Василь, Борбелюк Петро.
В. 279. Грешко Андрій.
В. 286. Гофман Франко.
В. 288. Паззьера Франко.
В. 293. Фрешко Марія, Бенько Анна.
В. 294. Панищак Михайло, Пилип Гнат, Поглід Юрко.
В. 295. Дагуліч Михайло.
В. 300. Пришніцький Гриць.
В. 301. Смаль Николай, Янсевич Василь.
В. 302. Фринык Кляра.
В. 304. Зубрицький Василь, Хомин Афтанас, Савчин Олекса, Нановський Іван, Нановський Йосиф, Нановський Николай.
В. 317. Ферлеївський Павло, Брона Николай, Кулеба Станіслав.
В. 318. Куштай Анна.
В. 326. Станкевич Григорій, Медюк Юрко.
В. 330. Присак Володимир.
В. 336. Сьвідзінський Володимир.
В. 337. Накальська Марія (Дзецюх).
В. 338. Целлий Михайло, Іжиковський Андрій, Вишинський Юрко.
В. 340. Лехновський Дмитро.
В. 342. Зайлик Теодор, Грецуна Стефан, Гінда Йосиф.
В. 347. Ковальчук Анастазія.
В. 348. Турчак Іґнатій, Яцко Николай.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ ЛИСТИ.

В. 2. Жук Алексій.
В. 4. Ґела Андрій.
В. 14. Чичула Григорій.
В. 17. Фик Анна Війтик.
В. 57. Яґело Стефан.
В. 58. Скубовяк Михайло.
В. 63. Завада Вінцентій.
В. 70. Челяк Михаїл.
В. 99. Соляр Федьо.
В. 104. Іванцьо Михайло, Сокол Людвік.
В. 105. Шибис Матіяш.
В. 109. Пиндяк Стефан, Брейлик Іван.
В. 120. Ількiв Ільксo.
В. 132. Лабайло Стефан.
В. 133. Янішин Марія, Янішин Антоній.
В. 143. Вельґан Іван.
В. 153. Дубіль Іван.
В. 179. Увадюк Сидор.
В. 206. Маланчин Юрій, Варжибок Франц.
В. 207. Савчук Юрій.
В. 222. Майкович Федор.
В. 231. Пастущак Петро.
В. 232. Тиц Михайло.
В. 243. Квасниця Володимир.
В. 260. о. Пелехович Йосиф.
В. 264. Мірочич Іван.
В. 297. Побігун Кирило.
В. 306. Реґа Іван.
В. 311. Страдецький Стефан, Скоробогатий Теодор.
В. 318. Коскович Елисавета.
В. 323. Коменда Іван, Кавалір Петро, Митко Василь.
В. 347. Кульчицький Войцех.
В. 349. Вислоцький Іван.

ПОМЕРШІ ЧЛЕНИ.

В. 1. Бандура Михаїл.
В. 10. Фидяк Максим.
В. 16. Фиркань Андрій.
В. 28. Шимський Іван.
В. 32. Фединець Тимотей.
В. 39. Мадараш Андрій.
В. 46. Рапавий Дмитро.
В. 81. Сьвіршко Симеон.
В. 85. Орисик Данько, Федьо Андрій, Гараус Григорій.
В. 91. Плекан Анастазія.
В. 96. Тудський Михайло.
В. 109. Печкала Йосиф.
В. 111. Іваницький Михайло.
В. 126. Кремпа Михайло.
В. 157. Станчак Павло.
В. 225. Чарнецький Петро.
В. 228. Пінькасевич Марія.
В. 268. Берожний Василь.
В. 303. Рашковецький Ількo.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю цьвітни 1913 р. суспенчленів в Р. Н. Союзі	16.973
В місяцю цьвітни 1913 р. приступило нових членів	333
В місяцю цьвітни 1913 р. принято наново в члени Р. Н. Союза	49
В місяцю цьвітни 1913 р. принято з переступними листами	42
Разом	17.397
В місяцю цьвітни 1913 р. суспендовано за неплаченє місячних вкладок	152
В місяцю цьвітни 1913 р. вичеркнено за неплаченє місячних вкладок	82
В місяцю цьвітни 1913 р. взяли переступні листи	40
В місяцю цьвітни 1913 р. померло	21
Разом	295

Число членів Р. Н. Союза з кінцем цьвітня 1913 р. виносило 17.102.

В місяцю цьвітни 1913 р. Р. Н. Союз побільшив ся о 129 членів.

Приймається передплата на 1913 рік.
(рік видання пятий).

УКРАЇНСЬКА ХАТА

літературно-критичний, громадський український місячник.

Завданнєм журнала „Укр. Хата" є — **по можливости повне освітлюваннє процесу ідейного, духового життя України,** беручи його під розвагу національности. **Література,** як головний виразник його, розкриваючи се життє в його основі, займає перше і найповажніше місце на сторінках журнала. „Укр. Хата" обслуговуючи інтереси української інтелігенції, буде відкликатися на всі важливіші **громадські події** українського і світового життя, а також на розвій **мистецтва** в ріжних його проявах.

Журнал „Українська Хата" буде мати відділи: а) **худсжньо-літературний** (поезії, нариси, малюнки, оповідання, новели, повісти, романи, драми і т. и. оригінальні і перекладні); б) **критичний** (критичні статті, літературні огляди, характеристики письменників); в) **науковий** (теорія, історія і філософія літератури, псіхологія творчости та ин.); 2) **публіцистичний** (статті в котрих обговоюватимуться ріжні події українського і світового життя); д) **мистецький** (статті про музику, театр, малярство, архітектуру та инше); е) широко поставлена **бібліографія;** ж) **журнал журналів** (з маси друкованого в українській пресі буде вибиратись все, що найбільше цікавого для інтелігентного читача, таким чином наш журнал поставить його в курсі біжучих літературних і громадських справ) і з) **літературна хроніка** (де занотовуються всі новини українських видань).

Журнал виходить в кінці кожного місяця чепурними, розміром не менше 64 сторінок набору, міцно зброшюрованими книжками в стильовій обгортці.

Працюють в журналі кращі сили.

Передплата річна на „Українську Хату" 4 руб. за кордон, для Галичини 12 корон, для Злучених Держав і Канади 2 доляри 50 центів, окрема книжка 35 коп. (з перес. 40 коп.).

Хто пришле цілорічну передплату до **15-го жовтня 1913 р.** той одержить безплатний додаток великий ювилейний портрет Івана Франка.

Комплекти „Української Хати" за минулі роки (1910, 1911, 1912) продаються по 4 карб. (2 доляри) кожний з пересилкою.

Адреса контори і редакції журнала: КИЇВ, ДІЛОВА, 4.

Передплата в Америці приймається в редакції „Свободи" 83 Ґренд Стр., Джерзи Сіти, Н. Дж. для „Української Хати".

Редактор-видавець **Павло Богацький.**

ВАЖНЕ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ КРУЖКІВ.

Принимаю замовленя на народні, українські і иншого рода костюми та потрібні прибори характеризаторські як перуки, волося, шмінки і т. и. по дуже приступних цінах. Хто хотів би випожичити сї потрібні річи до театральних представлень зволить прислати замовленє що найменше на 8 днів перед представленєм на слідуючу адресу: **MRS. E. UHORCHAK, 66 Sussex Str., Jersey City, N. J.**

Повідомленє.

Повідомляю всї братства, товариства і т. д., що я виробляю всї братські річи, як: відзнаки ріжних форм і величин, паси, капелюхи, шапки, уніформи, американські фани, народні і братські прапори, печатки, церковні хоругви і т. д. — На жаданє посилаю ілюстрації. — Уділяю безплатно всякі інформації і поради. — Єсли кому небудь з наших людий потрібно що купити, а не знає як і де, нехай удасть ся до мене, а я охотно услужу. — Єсьм довголїтним членом Р. Н. Союза. — Хто хоче купити руську або яку небудь книжку, нехай удасть ся до мене. — Котре братство замовить від мене американську фану, то не пожалує. — За всї замовленя ґарантую. Адреса:

STEPHEN KALAKUKA,
1009 N. Main Ave., Scranton, Pa.

Позір, Русини!

Ст. Цембрівський

руський музикант

принимає замовленя на всякі забави, весїля, балї, представленя, концерти і т. д — Адреса:
435 E. 9 St., I floor yard house
NEW YORK.

Вже вийшла з друку давно пожадана книжка:

КАРОЛЯ, чудова повість з житя сироти, 160 сторін — 40 цт.

НОВІ ПІСНЇ З СТАРИМ КІНЦЕМ, пересьпіви Щипавки і Драпавки — 25 цт.
ІСТОРІЯ ПРО СИРОТУ ІВАСЯ — 15 цт.
НА БІЛИХ СКАЛАХ — 60 цт.
ІСТОРІЯ КОЗАЧЧИНИ з образками і мапою України — 80 цт.
ОБРАЗКИ З РОЗВИТКУ РУСИНІВ, популярна книжка для кождого, з образками — 75 цт.
НАЧЕРК ІСТОРІЇ УКР. ЛІТЕРАТУРИ I. і II. часть — $1.50
ЖИВИЙ ТРУП — 15 цт.
СКОШЕНИЙ ЦЬВІТ, гарне оповіданє — 45 цт.

Катальоґ книжок, інструментів і стереоскопів даром.

RUSKA KNYHARNIA
850 Main St., Winnipeg, Canada.

Руський будівничий

РОДИМЦЇ! Чи Ви знаєте, що на руській колонії в Millville, N. J. маєте свого власного будівничого? Я побудував вже кілька домів за дуже низьку ціну. Будую гави від $200.00 і висше. Родимцї! Єсли спроваджуєте ся до West Millville а маєте замір побудувати ся, то не шукайте чужих а удавайте ся лишень до свого.

Onufrey Hnatiuk,
33 Sparp Str., Millville, N. J.

Одинокий руський адвокат на цїлу Америку

Доктор прав

ЮЛЇЯН ЧУПКА

полагоджує всї справи американські. Позаже др. Ю. Чучка був адвокатом в Галичині, длятого полагодить Вам найлїпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичині, спорядить повновласти, контракти і всї правні документи і перепровадить інтабуляції. Адреса:

Dr. JULIAN CZUPKA,
P.O. 372. 3 N. Main St., Wilkes Barre, Pa.
LUZERNE CO.

ПЕТРО ЯРЕМА

руський погребник

виповичає керичі на весіля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Хочете їсти?

і то їсти страви якими любувалисьте ся в старім краю; хочете перечитати старокраєве „Діло" і америк. „Свободу" — словом, єсли хочете перебути весело та безжурно хвилю, то зайдіть до

Григ. Кокошки

327 E. 14 St., New York.

Є се одиноке в Ню Йорку місце, де можете стрінутись з многими нашими передовими людьми. 16-

---

ДАРОМ! ДАРОМ! ДАРОМ!

Сей подвійний рекорд, з одної сторони музика а з другої сторони пісня, може дістати зовсім даром кождий, хто має фоноґраф. Напишіть до нас а ми вишлемо Вам сей подвійний рекорд.

17-20 **HOFFMAN BROS.**
77 Second Ave., Dep. 8. **New York City**

Іm. з 17 камінями

желїзничий годинник

для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґаранцією на 20 літ, подвійні куверти красно вирізані. Ходить безусловно точно на спеціяльно зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґарантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосє з твари, бороди і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слідів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 доляр, пробні дози за 50 центів. Пришлїть 1 доляр через моней ордер або в реджістрованім листї або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок з поясненєм, як його уживати.
19—22

Адреса:

Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.

Потреба аґентів.

Око, котре все бачить!

Сей малий інструмент положіть на своє око і Ви можете, так сказавши, всьо бачити: через камінь, желїзо, дерево, сукно і т. п. і то поза собою, не обертаючись. Всї люди задивують ся, як то Ви можете всьо бачити, не оглядаючись. — Посилаємо кождому лиш за 37 центів.

B. AUTURI
200 E. 23 STREET, NEW YORK

Лічіть свої зуби у

Д ра БЕРНГАРДА

КІРШЕНБАУМА
Дентиста,

знаного звиж 10 літ.

29 1st St., cor. 2nd Avenue,
NEW YORK, N. Y. 18—

Говорить по руськи.

Русини Пітсбурга!

Чи Ви знаєте

що гроші, то сила?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розї вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші **церковні, братські, сирітські** і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контрольорів..

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ, на найлїпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

German Savings & Deposit Bank

cor. 14th & Carson Sts.,
South Side Pittsburgh, Pa.

И. Е. Рот, през, А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, урядн. банк.

Dr. WARD

добре знаний спеціяліст

запевнює, що він вилїчить Вас скорше, лїпше і дешевше як який инший спеціяліст. Він лїчить всякі УКРИТІ НЕДУГИ МУЩИН, ЗАКАЖЕНЄ КРОВИ, УТРАТУ ЖИВОТНОСТИ, НЕРВОВОГО РОЗСТРОЮ, УТРАТИ КРОВИ, ВИСУШЕНЄ, ЗАПАЛЕНЄ СЛЮЗОВИХ БОЛОН, ГЕМОРОЇДИ і ПРОПУКЛИНУ (без ножа), як і слабости МІХУРА і НИРОК. Не робить ріжниції як довго Ви хоріли або якого рода є Ваша недуга. Не тратьте надії! Прийдіть і побачте ся з ним сейчас. Його методи суть найновійші а лїченє без болю. Через довгі літа своєї лїкарської практики він вилїчив тисячі хорих людий, котрих не могли вилїчити другі спеціялісти. Памятайте, він лїчить, щоб вилїчити. 11—

Не занехайте відвідати його Анатомічний Музей і приглянетесь там чоловікови здоровому і хорому.

Вступ вільний.

Dr. Ward
417 Sixth Ave., New York
(між 25 а 26 ул.)
Години: від 9 р. до 8 веч.;
недїля: від 10 р. до 2 поп.

Богата продаж укр. і російськ. книжок і газет.

Історії, біблії, молитвенники, книжки наукові, сонники, сьпіванники, календарі, букварі, романи, повісти, оповіданя, байки і др. Ціни дуже низькі. Катальоги висилаємо даром.

WASIL STARON, 530 E. 6 St., New York. 17—20

Робітня риз церковних і склад иньших церковних річий.

Подаю до відома Всеч. Отців і Хв. Комітетів церковних, що я перенесла свою **РОБІТНЮ до NEW YORKU,** а заразом заосмотрила її у всякі церковні річи.

Маю на складї чудесні Евангелія, Служебники, Ізборники, Часослови, малі Требники і др. — Чаші, Пушки, Хрести, Лямпи вічні, Хрести процесійні і т. д.

Ризи виробляю від $20.00 почавши. Стихарі, Ілітони, Ручники, Обруси, Хоругви першої кляси, Образи прекрасно ручно мальовані, Фани братські. — Гафтую ручно образи і золоті букви.—Відзнаки для Братств.

Маю також сьвітло церковне з фабрики в Сиракюз і продаю його по цінї фабричній.

Молитвослови, як: Гостинець, Осанна, Господу помолим ся.

Що до виконаня роботи, прошу удаватись з довірєм, поневаж я була занята довші лїта в Ризницї Самбірській в Галичині.

За дотеперішнє довірє і узнанє моєї праці складаю сердечну подяку так Всеч. Отцям, як і Хв. Комітетам церковним.

ЗОФІЯ ОЛЬШАНСЬКА, 155 2nd Ave., New York.

ПРОЧ ЗІ СМУТКОМ!

Веселу забаву буде мати той, хто спровадить собі наш красний ГРАМОФОН. Даємо на виплату по 10 цнт. денно.

Єсли зобовяжете ся платити 10 ц. денно, то пішлемо Вам на кредит дуже гарний **ҐРАМОФОН ПЛИТОВИЙ** враз з 16 рекордами (32 кусники) всїляких пісень, вальців, польок, мазурів, маршів і т. д. які собі самі виберете. Доброту наших грамофонів ґарантуємо кождому на письмі. **МАЄМО НОВІ СПЕЦІЯЛЬНІ РЕКОРДИ РУСЬКІ,** як також **КОЛЯДИ І МУЗИКИ НА РІЗДВО:** Пишіть сейчас по катальоґи і інформації, залучаючи марки на пересилку до.

LIBERTY COMMERCIAL CO.. 343 E. 9 St.. New York, N. Y.

ПОДЯКА ДЛЯ LIBERTY COMMERCIAL CO.

Поважані Панове!

Ґрамофон враз з рекордами я отримав і дуже менї подобає ся. Жичу Вам з цїлого серця, абисьте як найбільше тих грамофонів продали, бо то суть найлїпші і найгарнійші, які я видів. Щиро жичливий костумер

J. KWOLEK, 99-8 St., Pittsburgh, Pa.

Всегда готовий до уживаня

Не потребуєте розпалювати огня, єсли прийдете пізно до дому або єсли вчасно встаєте, маючи у себе

New Perfection Oil Cook-stove

Лишень черкніть сірник, приложіть його до кнота а будете мати огонь вистарчаючий до вареня всего, без надмірного огріваня Вашої кухні.

Без вугля і дров.
Без смітя і попелу.

The New Perfection є зроблений з 1, 2, 3 і 4 палениcками. Автоматичний прилад вказує скілько нафти находить ся в резервоарі.

Standard Oil Company

Paterson (New Jersey) Trenton
Jersey City NEWARK Camden

Іван Франко.

ПРИТЧА ПРО ВІРУ.

На Цейлоні святому
Є кипарис високий,
Роскішний, тисячлітний,
У світі одинокий.

Журчить з його коріня
Малесенький поточок;
Ніхто не тямить, щоб він
Зронив один листочок.

Як перший лист ізронить,
То твердо вірять люде:
Хто зїсть отой листочок,
Той вічно жити буде.

І довгі вже століття
Побожниї буддисти
Стоять під кипарисом,
Читають акафісти.

Звернувши очи в гору
Перебирають чотки,
І ждуть, аж з кипариса
Впаде той лист солодкий.

І ждуть собі безсмертя,
І мруть один за одним, —
Нові приходять з серцем
Прагнущим і голодним.

І ждуть того листочка —
Ніяк не відірветь ся!
І ждуть і мруть в тій вірі,
Що хтось його дождеть ся.

ПОКВІТОВАНЄ.

Ч. 126. Рогатин, дня 20. цьвітня 1913 р.

До сьвітлої Редакції час. „Свобода" в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Дирекція стверджує отсим, що одержала 438 К і 50 сот. За їх присланє складає щиру і сердечну подяку.

З правдивим поважанєм,

Печать: Управа приватної ґімназії з руським язиком викладовим в Рогатині.

Галущинський.

P. S. Виказ буде надрукований в „Звіті" ґімназії.

П О Д Я К А.

Сею дорогою складаю сердечну подяку Товариству з Кромптон, що щиро приняло наше запрошенє на віче (в дни 15. цьвітня с. р.) та зрозуміло його ціль і жертвувало з своєї каси $25.00 на „Рідну Школу", що більше, не вдоволюючи ся, бо знаючи, що на віче не зможуть члени Товариства прибути, бо се був робочий день, — вислало колєкторів поміж своїх членів, котрі зібрали ще $21.10, що разом зробило $46.10. Слава і честь Вам!

Також не менше складаю сердечну подяку Товариству з Менвіл, котре в параді прибуло і взяло участь в тім нашім народнім торжестві, а також за дар з каси на ціль „Рідної Школи" в сумі $20.00. Рівнож слава і честь належить ся нашому Сестрицтву, котре подвійно причинило ся до сего торжества: з каси жертвували $20.00 і занялись прикрашенєм галї з написом: „Витай нам дорогий гостю!" В кінци єще раз дякую всім гостям, що не жалували хвильки часу тай своїх лент, котрих зложено на гали $80.98. Честь Вам велика, бо гріш сей призначений на високу ціль.

Загальну зібрану суму, а іменно від: Товариства місцевого, „Запор. Січ" $50.00, Товариства з Кромптон 46.10, Товариства Сестрицтва в Вунсокет 20.00, Товариства з Менвіл 20.00, на гали зібраних 80.98. — Разом $217.08, вислано, як се було вже оголошено в „Свободі".

Вунсокет, Р. Ай., дня 8-го мая 1913.

Осип Липський,
предс. тов. „Запор. Січи", від. 206 Р. Н. С.

„Ж А Л О"

сатирично-гумористична ілюстрована часопись. Виходить у Львові що другого тижня в неділю.

Передплата річно К 6.13. Для читалень „Просьвіти", тов. „Сокіл" і „Січ" як також для селян, міщан і робітників передплата знижена на К 4.12, коли пришлють з гори половину передплати (К 2.06).

Передплата за границю виносить річно: в Німеччині Мк. 6, в Росії Р6. 3, в Америці $2.50.

Хто з вас який смуток має,
Кому біда докучає,
Прочитайте лиш „Жало",
А біду мов замело!

Адреса така: Видавництво „Жало", Львів, Ринок 43. — (Австрія).

ПОЗІР ПІТСБУРҐ І ОКОЛИЦЯ!

Заходом сьпів. Тов. „Боян"
відограєсь по раз перший в Пітсбурґу, Па.
в неділю дня 18-го мая 1913 р.
в парафіяльній гали
SS. 7th cor. Carson Sts., Pittsburgh, Pa.

Ой не ходи Грицю та на вечерниці

драма в 5 діях зі сьпівами і танцями Старицького.

ОСОБИ:

Охрим Шурай	Вас. Михалюк
Вустя, його жінка	Марія Блага
Маруся, їх дочка	Катер. Білецька
Грицько Шандура, молодий чумак	Григ. Варунок
Дарина, його сестра	Параска Ґабор
Хома, старий парубок, горбагий	Мих. Усик
Потап, парубок	Николай Стецик
Галина Шеньова, богацька дівчина	М. Земленська
Дмитро, підпарубочий	Сем. Михалюк
Степаніда, хазяйка на вечерницях	Марія Блага
Баба ворожка	Марія Блага
1-ший парубок	Лев Добруцький
2-гий „	Василь Сорочак
1-ша дівчина	А. Кречковська
2-га „	Марія Лепак

Парубки і дівчата.

Режісер: тов. Григорій Варунок.

Пов. Родимці! Понеже штука єсть досить довга, тож просить ся не спізняти ся, бо початок розпічне ся точно о годині 8-ій вечером.

Ціни місць, як звичайно: Крісла І-рядні 1 доляр, ІІ-рядні 75 цнт., ІІІ-рядні 50 цнт., на самім кінци 35 цнт., місця стоячі 25 цнт.

Запрашає ся сердечно всіх так місцевих як і з околиць до участи в сім представленю. Комітет.

Заходом укр. Товариства „Запорожська Січ" в Бруклині, Н. Й.
відограє ся
в суботу, дня 17-го мая 1913 р.
в „CEACELLIA HALL"
101—103 Grand St., Brooklyn, N. Y.
ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ
„УКРАДЕНЕ ЩАСТЄ"
драма в 5 діях Ів. Франка.

Початок точно о год. 7-ій вечером.

Ціни місць: Крісла І-рядні 75 ц., ІІ-рядні 50 ц., ІІІ-рядні 35 ц. Балькон 25 ц.

По Представленю здоровезний Баль!

До ласкавої участи в сім Представленю і Балю запрашає Впов. Родимців з Бруклина і околиці 19-20

Комітет.

В ДРУКАРНІ „СВОБОДИ" МОЖНА ДІСТАТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка Історія Руси	10
Коломийки	30
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Під прапором свободи. Вибір патріотичних декляммацій	30
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні віррованя	20
Русько-анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Сонник	30
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариська ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Коляди	15
Молитвенник, галицький	66
Молитвослов для кат. лиць	1.20
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, ч. II.	5

Гарна оправа.

Бог радость моя	1.40
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога до неба	1.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими буквами	1.80
Молитвослов	1.50
Милосердія двері	1.80

Друки.

Книжки колєкторські церковні 100 штук	7.00
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминик за померших	10
Папір листовий з вінетами, оден	2
Книжка для опікунів хорих	1.00

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касір:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Jersey City, N. J.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, 1956 Armitage Ave., Chicago, Ill. — предсідатель.
А. Горбаль, 135 Main Str., Derby, Conn. — касієр.
Е. Струтинська, 714 Bickerdike Str., Chicago, Ill. — секр.
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Д. Андрейко, New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський, Shamokin, Pa.
Ю. Павчак, Brooklyn, N. Y.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія сьв. Духа, від. 237, повідомляє всіх своїх членів, що дня 25. мая с. р. відбуде ся піврічний мітінґ, на котрім кождий член повинен явити ся, бо суть важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. Мітінґ розпічне ся о год. 2-ій пополудни в гали церковній при улици Гарвік. На тім мітінґу будемо принимати нових членів. — П. Пазюк предс.; В. Лехуш, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 18-го с. м. о год. 2.30 пополудни, в гали церковній. На тім мітінґу має явити ся кождий член, позаяк суть важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — Є. Гайдай, предс.; О. Трач, секр.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що відділ 200 Р. Н. Союза в Syracuse, N. Y., зістав з днем 5-го мая 1913 р. розвязаний задля недостаточного числа членів, згідно з §141 статута Р. Н. Союза в Америці. Головний Уряд Р. Н. Союза вислав для кождого члена переступні листи на адресу місцевого Уряду від. 200 Р. Н. Союза. Тож обовязком кождого члена дотичного відділу зголосити ся сего місяця (май) о принятє до котрогонебудь правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці. Члени, котрі не зголосять ся в місяцю маю 1913 р. до жадного відділу Р. Н. Союза, будуть виключені з членьства Р. Н. Союза в місяцю червни 1913 р.

Дано в McAdoo, Pa., дня 5-го мая 1913 р. 19—21

Д. Капітула,
гол. предс. Р. Н. Союза.

Мих. Угорчак,
гол. рекорд. секр. Р. Н. Союза.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим пригадує ся пп. місцевим Урядникам Р. Н. Союза, що кождий відділ Р. Н. Союза має найдальше до 30 кождого місяця прислати припадаючий на него розмет.

Відділи не тримаючі ся сего, будуть безпроволочно суспендовані, а за наслідки будуть відповідати місцеві Урядники перед своїми членами за їх неточність в своїм урядованю.

Голов. Уряд Р. Н. С.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

Стефан Лацків з Ню Йорку, Н. Й., зібрав від слідуючих жертводавців по $1.00: Н. Мороз, Т. Мандзюк, Л. Мороз, П. Щепковський, Н. Щепковський, К. Задорецька. — Разом $6.00
Оголошено в ч. 19. „Свободи" 218.41

Загальна квота $224.41

ПОШУКУВАНЯ.

Євка Дадьо пошукує свого рідного тата **Феця Дадьо.** Походить з села Коланьча, повіт Сянік. Перед трома роками десь пропав в Пенсильвенії. Я не маю жадного понятя, де і що з ним стало ся. Хто би знав, нехай напише на понизшу адресу а дістане $5.00 нагороди за докладну адресу. Ewka Dadio, Box 290, Monessen, Pa.

Іван Кожушок з Лічбурґ, Па., пошукує сина **Ілька Кожушок.** У грудни приїхав він до Америки до Манвіл, Па. Тепер його там нема а я прибув тепер з краю і хотів бим з ним видіти ся, а не знаю, де він обертає ся. Отже хто би о нім знав або він сам, то нехай голосить ся на адресу: Iwan Kozuszok, Box 149, Leechburg, Pa., Armstrong Co.

Пошукую свою доньку **Параньку Кухар.** До недавна замешкувала в околици Аллентавн, Па. Хто би про ню знав або вона сама, нехай зголосить ся на адресу: Николай Кухар, 757 State Str., Perth Amboy, N. J.

Дора Пейко пошукує свого мужа **Леона Бернацького.** До недавна замешкував в Шамокін, Па. Хто би про него знав або він сам, най зголосить ся на адресу Дора Пейко, по мужу Бернацька. Хто подасть мені його докладний адрес, дістане $5.00 нагороди. Dora Peyko, 651 State Str., Perth Amboy, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ГР. КАТ. ПАРОХІЯ в Лейтроб і Ню Александрія, Па., глядає дяка, який би зараз обняв посаду. Условини: знанє провадженя хорального сьпіву, школи і представленя, а притім мусить бути чоловік тверезий. Платня місячна $45.00. Голоситись прошу до: Rev. L. Bilansky, 308 Thompson St., Latrobe, Pa.

Парохія русько-кат. в Дітройт, Міч. потребує дякоучителя. Вимагаєсь умілого провадженя хору в церкві, ученя дітий в школі, при тім цілковитої тверезости і бездоганного житя. Платня після умови. Зголошуватись прошу під адресою: Ruthenian Cath. Church St. John B., 82 Castle Ave., Detroit, Mich.

МОЛОДИЙ УКРАЇНЕЦЬ пошукує посади учителя. Має спеціяльну педаґоґічну осьвіту (скінчив курс учительської семинарії), і має також спеціяльний іспит домашного учителя і одержав се сьвідоцтво. Зголошеня просить ся засилати на адресу „Свободи".

Пошукую спільника або спільнички з готівкою $300.00 до $400.00 до дуже корисного інтересу; чистий дохід тижневий від $25.00 до $40.00 запевнений. **Спільник а зглядно спільничка мусить помагати в бізнесі.** — Дуже легка праця. Зголоситись устно або письменно до: Stefan J. Logay, 313 E. 40th Str., New York.

РІЧИ (ФОРНІЧЕР) на 4 кімнати дуже дешево на продаж. Голоситись треба на адресу: Theodore Wyshniewsky, 34 E. 8th St, New York, N. Y.

ПОТРІБНО робітників до ріжних робіт, до фабрик, готелів, реставрацій і майнів. Також потрібно фамілії і дівчат до фабрики. Голоситись до: Employment Office, 435 E. 9th St., New York N. Y.

ПІДПИСАНИЙ ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, уміючий провадити хор, школу і театральні представленя, пошукує посади. Має похвальні сьвідоцтва. — ІВАН ЧЕРНЕЦЬКИЙ Box 80, Elmira Heights, N. Y.

ПОШУКУЮ доброго молодого різьбара і золотаря. Желаючий отримати працю нехай зголосить ся листовно на мою адресу: Артист Eugen Wasylenko, Olyphant, Pa.

ПЛАТИМО ВІД $8.00 ДО $20.00 ТИЖНЕВОЇ ПЛАТНІ!

Потребуємо ще кількох людий в ріжних місцевостях, котріб стали нашими аґентами і продавали всілякі золоті, срібні і ніклеві годинки і ланцушки межи робітниками на місячні сплати по $1.00 і $2.00. Потрібно також кількох людий на подорожних аґентів. Практика тут злишна. Лиш чесні і тверезі люди повинні зголошуватись по сї аґенції: Подайте своє теперішне занятє. Адреса: North American Sales Co., Box *954*. Dept. *182*, New York, N. Y.

Потрібно робітника до бучерні самотного, руського або словенського, який розумів би роботу при мясї. Платня після угоди. — Адреса: Joe Popivchak, Box 34, Iselin, Pa. Indiana Co.

Заходом Тов. Боян в Аллентавн, Па.
відограє ся
В СУБОТУ, ДНЯ 17-го МАЯ 1913 Р.
при 4-ій улици, в Німецькій Гали (побіч німецького костела),
Театральне представленє
„ІЦКО СВАТ"
драма в одній дії
і
„ХТО ВИНЕН"
драма в трох діях.
Ціни місць: І-рядні 50 цнт.; ІІ-рядні 35 цнт.; ІІІ-рядні 25 цнт.; діти 10 цнт.
Початок о годині 7-мій вечером.

ПОЗІР! РУСИНИ! БАЛЬ! БАЛЬ!
Руське Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 18 Р. Н. С. в Сімор, Конн.
устроює
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
в четвер, дня 29-го мая с. р. в Німецькій Гали на 3-ій улици, в Сімор, Конн.
Початок о годині 7-ій вечером, а конець о год. 5-ій рано.

На сей баль запрашаємо всіх Русинів (не Москалів!) з Сімор і околиці. До Братства будемо принимати на балю і на першім мітінґу по бали членів від 16 до 25 літ без вступного, від 25 до 40 літ за половину вступного, а до Р. Н. Союза після статутів. За добру забаву ручить Комітет: Александер Смій, предс.; Осиф Ґлюз, кас.; Семен Вітяк, секр.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
устроює
Сестрицтво сьв. Ольги, відділ І., гора міста,
В СУБОТУ, ДНЯ 17-го МАЯ 1913 Р.
в Чеській Соколовни, під ч. 420—424 Іст 71-ша улиця в Ню Йорку.
Початок о годині 7-ій вечером.
Вступ від особи 25 центів. Гет-чек 10 центів.

Дорогі Родимці з Ню Йорку і околиці! Не жалуйте часу а прийдіть на наш Баль, з якого напевно будете вдоволені, бо грати буде знаменита руська музика. Галя велика, так, що кождий буде міг красно забавити ся. За добру забаву ручить КОМІТЕТ.

„СВОБОДА"

ілюстрована політична, просьвітна і господарська часопись; популярний орґан національно-демократичного сторонництва. Виходить що тижня в четвер рано. Передплата: річно 4 К., піврічно 2 К. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Ринок, ч. 10. (Галичина, Австрія).

ЖЕРТВИ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ, ОСТАЮЧІ ПІД ЗАРЯДОМ „СВОБОДИ".

1. Жертви на фонд „Рідна Школа" в Галичині.
2. Квадратові метри на Український Город у Львові.
3. Жертви на приватну українську гімназію в Збаражи.
4. Жертви на курси висшої освіти для Тов-а „Просьвіта" у Львові.
5. Жертви на ювилейний дар Іванови Франкови.
6. Жертви на українсько-руську бурсу в Горлицях.
7. Жертви на приватну українську гімназію в Рогатині.
8. Жертви на шкільно-просьвітний фонд в Америці.
9. Жертви на фонд „Рідна Школа" в Америці.
10. Жертви на фонд ім. М. Січинського.

ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО МОЛОДЕЧОГО РУСЬКОГО СОЮЗА!

„ЗА СЕСТРОЮ",
дуже красна повість з козацьких часів. Дістанете в „Свободі" за 40 центів.

Важне
для сьпіволюбивої Публики.

Г. Е. Смоленський

має на складі всї українські театральні твори а також музичні партитури до всїх українських представлень. Кромі сего маю всї українські твори (композиції) музичні для ріжних хорів і сольові кусники на ріжні голоси. Маю також всї українські композиції до слів Івана Франка.

Повідомляю всї Аматорські Кружки і сьпівацькі Товариства, що маю Великий Каталоґ, в котрім найдете все, що лиш захочете. Хто хоче мати сей Каталоґ, нехай пришле почтовими марками (стемпсами) 10 цт., а я сейчас вишлю його на означену адресу.

Заразом повідомляю, що хто хоче мати „Гамалія" на хор мужеський, нехай пришле 35 цнт. в стемпсах, а я сейчас вишлю. 17-20

Удїляю лєкций сольового і хорального сьпіву та музики.

H. E. Smolen (Smolensky)
19 W. 112 St., New York, N. Y.
Телефон: Harlem 6660.

Поспішайте замовити! Лишив ся невеличкий запас книжок: Ол. Неприцький-Грановський: 1) „Пелюстки Надій" (поезії) 50 центів; 2) „Намистечко Слів" (поезії) 15 центів. — Замовляти можна в редакції „Свободи" і у автора на адресу: Mr. A. Granowsky c/o Ch. Mazursky, 11 Belvidere St., Brooklyn, N. Y. — Хто замовляти-ме у автора, не платить за пересилку.
Книжки привезені зі Старого Краю!

17—20 **ДАРМО!**
Фоноґраф, мужеську або дамську годинку, годинник століовий з музикою, гармонію, машину до писаня, сервіс — єсли хочете дістати цілком дармо як дарунок, пишіть сейчас по безплатні інформації, залучаючи марку на відповідь.
ENGLISH-ASIATIC TOBACCO CO.,
Dept. A. 26. 115 E. 7th St., New York City.

В. А. Ваґенер — адвокат. Телефон: 7680 Orchard. Й. Маль — нотар публичний.

1) Продажа шифкарт до краю і з краю на найлучших пасажирських кораблях, по цінах компанічних від 23 до 28 долярів.
2) Продажа фарм, лотів і домів в ріжних стейтах, по дешевій ціні і на найдогіднїших условіях сплати.
3) Канцелярія адвокатсько-нотаріяльна полагоджує скоро, добре і дешево всілякі справи судові американські, а також судові, маєткові, табулярні і військові старокраєві. Виробляє всілякі документи, як повновласти, контракти купна і продажи, скрипти довжні, тестаменти і т. д., котрі потверджує Конзулят, так що мають силу і важність урядову в краю.
4) Головний склад книжок історичних, наукових, повістевих і молитвословів.
Памятайте адрес:

H. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK, N. Y.